Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[Г]азетэмнай 1921 оной [д]екабриин 21-hээ гарана | № 194 . (14214) | 1973 оной августын 18, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҮБhЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

ШЭМЭТЭЙ ТЭЖЭЭЛ ДАРАГДАНА

[Т]оонай хадын саана шур-[ган]ь үшөөл үдыхэн. Голой [...]хи наран сэсэгэй поли [...] «Беларусь» тракторнуу-[д] хүнхинөөн, силосэй урга-[маллуу]дые хуряадаг комбай-[н]ай нэгэ жэгдэхэнээр дүн-[г]энь холоhоо hүлэмхеэр [ш]адана. Улам дүтэлхэдэ [х]айдо хүрэмөөр ургаhан на-[ран] сэсэг хадажа байhан хоёр [комба]йнhаа тэргээрээ дүүрэ-[н] хэршэгдэhэн эшэ набша [...]ан тракторнууд хойно [...]hоо hубарилдан саашал-[...]

— Обёостой холигдожо та-[ри]hан наран сэсэгэй энэ [ж]е гурбадахи үдэрөө хада-[ж]айнабди. Гектар бүриhөө [...]а ехэ эшэ набша хуряаг-[...]. Хоёр үдэр хахадай тур-[ш]а 70 гаран тонно силос [...]даа, — гэжэ агрегадые [х]эрилэгшэ Василий Да-[...]ч Фомин хөөрэнэ.

[Сил]осэй ургамалнуудые [...]а комбайнууд хойно [...]hоо hубарилдан ябажа [...] шүдэтэй хажуурнуудаа-[...]унай зэргэ үндэрөөр ур-[...] наран сэсэгэй ногоон [...]дые. түлэг хоолослоод [...] обёос урматайханаар [...]а зохидхоноор хэршээд, [...]эд ябаhан тракторай [...] соо ута соргоороо гоо-[...]. Эгээл энэ үедэнь «Бе-[ларус]ь» тракторааран ялхитай [...]аар ондого сондого гүйл-[...]эрэhэн Борис Миронов [Ин]кентий Михайлович Ага-[...] агрегадта дүтэлжэ, [...]э залаба. Комбайнай хө-[...]хам ябахатай адли ута [...]орнь хэршэгдэhэн обёос [...] сэсэгэй эшэ набшатай [...]алдан адхаржа захалба.

[—] Мүнөөдэр яhала hайн [...]. Хура бороогүй сэлмэг. [...] түбэй фермэдэхи си-[...]нгээ нүхые дүүргэтэрнай [...] бороо бү ороhой даа. [...]эл үглөөдэртөө дүүргэ-[...]абди, — гэжэ тракто-[рист] Михаил Гуляев ярина. [...] полиин ургаса хуряажа [...]ан комбайнуудай хэршэг-[...] эшэ набшаhые ондордог тэргэтэй «Беларусь» түхэлэй 7 трактор таhалгаряагүй зөөнэ. Тиихэдээ механизаторнуудынь хоёр комбайнаа hаадгүй хүдэлгэхын тула ашаhан тэжээлээ зогсолтогүй абаашана. Заримдаа уhанай үертэ абтаhан губи, намаг газарта мөөрөөрөө шаагдадагшье ха. Теэд иигэжэ шабарта hуужа hаатахагүйн тула трактористнууд тракторааран hайн арюун талыень бэдэржэ, холуур тойрожо ошоно.

— Түбэй фермэhээ холошье бэшэ аад, иигэжэ тойрожо ябахадаа ехээр hаатагдана. Хэрбээ харгын hайн, хуурай hаань, дүрбэн трактор ядамаргүй зөөгөөд байха hэн, — гэжэ Борис Миронов тон зүбөөр хэлэнэ.

Теэд яахабши. Уhанай усал гансашье эндэ түбэг татаа бэшэ, бүхы ажахы доторнь горитойхон бэрхэшээл ушаруулаа. Хэды хүшэр хүндэ байдалтай байбашье, эндэхи механизаторнууд 600 гектар наран сэсэгэйнгээ полиие түргэн болзорто хуряажа дүүргэхээр эрмэлзэнэ.

— Эдэ агрегадууднай hаяын үдэрнүүдтэ наран сэсэгээ хуряажа дүүргээд, нүгөөдэ полидо зөөжэ ошохо. Таhалгаряагүй адхарhан хура бороодо хэды hаатабашье, силосэйнгээ ургамалнуудые түрүүшын хюруугай унахаhаа урид хадажа, шэмэтэ тэжээл ехээр даража абахые оролдонобди. Юрэдөө саашадаа унжагайржа байбалнай таряа хуряалгын халуун хаhа эхилжэ, бүришье hаа тухашаруулхал. Тиимэhээ энэ ехэ хүдэлмэриhөө урид силос таралгаяа сүм дүүргэхэ гээшэ манай хоёрдохи отделениин механизаторнуудай нангин зорилго болонхой, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ Михаил Михайлович Пилирев тараха дээрээ хэлээ hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Хяагтын аймагай
Хүдэриин совхоз.

ФОТОРЕПОРТАЖ

СОВХОЗ СООГОО ТҮРҮҮ

Үглөөгүүр hэн. Бидэнэй hууhан хүнгэн автомашина Дээдэ-Болхойн үбhэшэдэй отог тээшэ зурыhан ялхитайхан харгыгаар яндарса табилуулна. Уданшьегүй hалаа харгые үнгэрэн сасуу добо дээрэ томо гэгшын hүринүүдэй тэбхылдэн байхань элихэнээр харагдаба. Саашалхадамнай үбhэшэдэй отог обёорогдожо, эдеэнэйнь гэрэй үрхэhөө хүхэ утаан бааяса гаража байба. Мантай ябаhан Санагын совхозой директор В. Цыренов үбhэ хуряалгын хэр ябуулагдажа байhые тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Тус звено техникээр хүсэд хангагданхай. МТЗ тракторнуудта тодхоотой hүри сомохо 2 түхеэрэлгэтэй, «ГВК-6» түхэлэй хоёр тармуур, мүн тракторай хоёр ута тармуур, волокуша, тракторай косилка эндэ олон харагдана. Теэд хэхэ ажалынь, хараалhан түсэбыншье ехэ юм байна. Энээн тухай звеное хүтэлбэрилэгшэ Б. Бандеев иигэжэ хөөрөө hэн:

—Манай басагад Ц-Х. Мандыганова, Е. Балуева, Р. Логинова булта шударгы бэрхэнүүд. Үглөөнэй hэрюундэ сабшаад, удаань үбhэеэ тармажа бухаллана **(1-дэхи зураг).**

Тус звено үбhэ хуряалгаяа августын барагдатар дүүргэхээр хараална. Совхозой звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоног бүридэ соссологдожо байдаг. Мүн тэжээл бэлдэлгын үедэ үбhэшэдые культурна болон ажаhуудалай талаар хангаха хүдэлмэришье hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Звенодо саг үргэлжэ шэнэ газетэ, журналнууд асарагдана, кино харуулагдана, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд туhаламжа үзүүлнэ.

Эндэхи үбhэшэд совхозойнгоо дирекци болон парткомой энэ анхарал оролдолгодонь харюу болгон, абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэхээр оролдожо байна.

— Манай косилкашад Александр Норбоев Олег Бадмаев хоёр ехэ шадамарнууд. Тракторист Дымбрыл Доржиевшье тэдэнэрhээ дутанагүй, — гэжэ Бандеев хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Түрүүшээр хура бороо ехээр орожо, үбhэ хуряалгын ажал гэдэргэнь татаа. Тиигэбэшье үбhэ хуряаха ажал үргэлжэлүүлэгдэhэн байна.

Ургаhан ногоо хуу сабшажа абаха зорилготой эндэхи үбhэшэд совхоз доторoo суурхана. Болхой голой hалаа, hужаар, эрье жалга, намаг болдог, бургааhа бороожын оёорые бүгэдыень сабшажа абана.

Тэрэ үдэр совхозой директор В. Ж. Цыренов **(2-дохи зураг)** совхозой үбhэшэдэй звеногой дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, В. Бандеевэй звено түрүү hуури эзэлжэ ябана гэжэ тэмдэглээд, саашадаашье амжалта ехэтэйгээр хүдэлхыень хүсөө.

Н. ДАМБАЕВАЙ.
фототекст.

Захаамина аймаг.

КОМСОМОЛ-ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗВЕНО

Химнын совхозой конторо соо үбhэ хуряалгын ябаса тухай ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэмнай Бургаастайн үбhэшэд бараг hайн ажаллана гэжэ хэлээ hэн.

—Ажал дээрэнь ошожо, хаража ерэе, хүн зонтойнь хөөрэлдэхэбди, хэды шэнээн үбhэ хуряаhыень лаб мэдэхэбди, —гэжэ Бургаастайн отделениие эрхилэгшэ Максим Будацыренович Бальтиров манда дурадхаба.

Дунда Бургаастайда ерэхэдэмнай үбhэшэдэй отог харагдаба.

—Энэл даа, комсомол-залуушуулай звено. Эндэ бултадаа 9 хүн ажаллана,—гээд отделениие эрхилэгшэ хэлэнэ.

Бургаастайн эдэ залуушуул 1100 центнер үбhэ сабшажа, сомохо түсэбтэй, мүнөө эдэнэр 600-аад центнерынь сомоод байна.

Энэ звенодо «МТЗ-40», «Т-40» түхэлэй тракторнууд даалгагданхай. Эдэ машинануудыень звеновод Лубсан Бальчинов, Борис Серых хоёр жолоодоно. Тиихэдэ Баир Дармаев, Юрий Санжанов, Бато Базаров гэгшэд тракторна косилкануудай машинистнууд, Данцаран Бальчинов, Борис Банзаракцеев, Батор Дымчиков гэгшэд үбhэ тармадаг, бухал табидаг, сомоо hуриладаг байна. Эдэнэр бултадаа комсомол-залуушуул юм.

Бургаастайн эдэ залуушуул хура бороонoй ороходо, гэртээ hуудаггүй, машина, техникээ заhадаг, сомооноудаа хүреэлхэ hургааг бэлдэдэг байна.

Химнын совхозой үбhэшэд бултадаа иимэ hайнаар ажалладаг, журам hайтай байбал, үбhэ хуряалгые нилээд ураг-шань татаха байгаа. Сагай уларилаар хүшэр хүндэ энэ жэлдэ үбhэ хуряалга дээрэ hайса ажаллаха гээшэмнай аргагүй ехэ хэрэг гээшэ ха юм. Энээниие Бургаастайн комсомол, залуушуул hайса ойлгоно.

Б. ШИРЕТОРОВ,
Сэлэнгын аймаг.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ АЛМА-АТАДА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. Кунаев августын 16-да Медёо гэжэ жалгада ошожо габаба.

Эдээнтэй хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, СССР-эй бэлэдхэлэй министр Г. С. Золотухин, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбеков, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. А. Ашимов гэгшэд ошолсоо.

Нүхэд Д. А. Кунаев, Б. А. Ашимов Алма-Атын ажалшадай, барилгашадай, барилга-хабсаргалгын эмхинүүдэй ба сэрэгэй соединенинүүдэй бүтээhэн ехэ хүдэлмэри тухай, хадын ехэ уhанай гэнтэ бууха үеэр городто тохёолдоhон аюулые усадхагшадай баатар габьяата ажал тухай нүхэр Л. И. Брежневтэ хөөрэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев хадын үерэй уhа тогтоохо хаалтые улам бэхижүүлхэ хүдэлмэри хэжэ байhан мэргэжэлтэд ба барилгашадтай хөөрэлдөө. Хадаhаа бууhан уhанhаа хамгаалха хүдэлмэриин проектые hайшааба.

Медёодо баригдажа дүүрэhэн елүүртэ стадиониие нүхэд Л. И. Брежневэй, Д. А. Кунаевай, С. Б Ниязбековэй, Б. А. Ашимовай хараха үедэ тэндэхи елүүр дээрэ бэлэдхэл хэжэ байhан Советскэ Союзай ба дэлхэйн чемпионууд Ирина Роднина, Александр Зайцев болон бусад спортсменүүд байлсаа.

(ТАСС).

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ АЛМА-АТАhАА МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев августын 16 да Алма-Атаhаа мордоо.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша В. А. Голиков гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта мордолсобо.

Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, СССР-эй бэлэдхэлэй министр Г. С. Золотухин, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбеков, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. А. Ашимов, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд ба гэшүүдтэ кандидадууд, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай, областиин ба Алма-Ата хотын партийна, совет зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд аэропортhоо үдэшэбэ.

(ТАСС).

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан

ОЛОНИИТЫН ҮРГЭНӨӨР ХАБААДАХА ХЭРЭГ

Улаан-Үдэ хотын партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоно үнгэрбэ. Уhанай үерлэhэнhөө ушарhан гэмтэлые усадхаха хэрэгтэ хотын предприяти, ажахын болон ниитын эмхи зургаануудай коллективүүдэй хабаадаха тухай асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев энэ суглаан дээрэ элидхэл хэhэн байна.

Энэ үерэй болоходо илангаяа Советскэ районой Сэлэнгын баруун бэедэхи hургуулинууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд болон предприятинууд, тэрэшэлэн тэндэ ажаhуудаг олон айлнууд хохидолдо ороhон байна. Ушар иимэhээ эндэ ушарhан гэмтэлые усадхаха хэмжээ хараалhан тогтоол партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан абаа. Гэмтэлдэ ороhон газарые hэргээн бодхоохо хэрэг хадаа мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго болоно. Хотын ажалшадай дунда, ниитын эмхинүүдэй, эмхи зургаануудай, hуралсалай газарнуудай коллективүүдэй дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха эрилтэ табигдаба.

Сэлэнгын баруун бэедэ ушарhан гэмтэлые усадхаха ехэ хүдэлмэридэ городой промышленнa, транспортын болон барилгын томо томо предприятинууд, түбхын түрүүндэ авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын, прибор бүтээлгын заводуудай, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин, «Теплоприбор», «Электромашина», шэлэй, судна бүтээлгын заводуудай, нарин сэмбын фабрикын, мяханай комбинадай, Буряадай барилгын управлениин, мебель ба модо болбосоруулгын комбинадай, нооhо угаадаг фабрикын коллективүүд ехэ туhа хүргэхэ уялгатай гэжэ тоологдобо.

Социальна, культурно-ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудай, айлнуудай гэр болон газаахи барилгануудые заhан hэргээхэ талаар бодото хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень КПСС-эй горкомой бюродо, горсоведэй гүйсэдкомдо эдэбхитэдэй суглаан даалгаба. Тиихэ зуураа бүри ехэ гэмтэлдэ ороhон айлнуудые ондоо тээшэнь нүүлгэн түбхинүүлхэ арга боломжо бэдэрхэ шухала гэгдэбэ.

Сэлэнгын баруун бэедэ ажаhуудаг өөhэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдые ойрын 3—4 жэлэй туршада уhанай аюулда орохогүй газарта нүүлгэн түбхинүүлхэ хэмжээ абахыень министерствэнүүдэй, эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан уялгалhан байна.

Хонидые үрэжүүлгэ—харюусалгатай хүдэлмэри

УНТАhАНАА hЭРИhЭНДЭЛ...

Арадай хиналтын ба хэблэлэй хамтын шалгалта

Хэнэйшье мэдэhээр хонин ажалдахи бүхы хүдэлмэри хуу харюусалгатай, хоорондоо нягта холбоотой, алиниинresponse шухала. Тиигэбэшье эхэ хонидые хаhа сагтань hайнаар үрэжүүлхэ гээшэ хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ёhотойл hуури табижа үгэдэг хүдэлмэри гэхэдэ алдуу болохогүй. Мүнөөл август—сентябрьда хонидоо hайнаар үрэжүүлээ hаа, үбэлдөө хурьга олоор абаха ха юмши. Тиимэhээ энэ хүдэлмэриие хонин ажалдахи «тарилга» гэжэ дэмы нэрлэдэггүй.

hаяхан манай шалгалтын бригада тус аймагай хэдэн ажахынуудта ябажа, хонидые үрэжүүлгэдэ хэр зэргэ бэлдэhыень шалгаа.

Байгша ондо Эгэтын адагай «Победа» колхоз бүхыдөө 7,9 мянган хонидые үрэжүүлхэ, тэдэнэйнгээ 5 мянгые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбтэй юм.

— Энэ хүдэлмэреэ хэзээ эхилхээр хараалнат? Бүхы юумэнтнай бэлдэгдэнхэй гү? — гэжэ колхозой главна зоотехник Р. Н. Балдановhаа асуубабди.

— Августын 13-hаа эхилэгты гэжэ аймагай хүдөө ажахын управлениhээ заабари үгтэнхэй. Тэрэл болзортонь эхилхэ зон бээзэбди, — гэжэ тэрэ, нэгэл маргангяар хэлэнэ.

Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ колхоздо үнгэрэгшэ үбэлдөө абтаhан бүхы 4 мянга гаран хурьгадайнь аяар хахадынь шахуу мүнөө хүрэтэр эхэhээ hалгаагдаагүй байшоо бшуу. Жэшээнь, ахалагша хонишон Ц. Жамсарановагай отарада 200 хурьгад, Ц. Жанчипова гайда — 180 үбэлэй хурьгад үшөө эхэтээ суг бэлшэжэ ябана. Тиихэдэ үнинэй хонишон Цыбикжап Бадмаевай харадаг отарын 400 хурьгад бүри hаял эхэhээ hалгаагдаа нэрэтэй, амяараа адуулагдана.

Бүхэли зундаа хурьгадтаа иигэжэ даюулжа ябаhан хонид яагаад таргалхаб даа. Үнэндөө үбэл гараhан хурьгад дүрбэ hара эхээ хүхөөд лэ шэгнүүрээ хүсөөгдэжэ, заатагүй июль соо эхэhээ таhалагдаха ёhотой ха юм. Тингэжэ эхэ хонид адагынь hара, hара хахад соо амарха, хүсэ шадал абаха, таргалха, үрэжүүлэгдэхээр бэлэн болохо зэргэтэй. Тэрээнгүйгөөр хонин хэзээдэшье ототой боложо шадахагүй. Энээниие хонишон, мэргэжэлтэ бүхэн hайн мэдэхэ.

— Хурьгадые хараха хүн олдожо үгөөгүй дээрэhээ иимэ байдал тохёолдоо. Нэгэ аргыень оложо, хурьгадаа эхэhээнь hалгаахал зон бэзэбди, — гэнэ главна зоотехник.

— Тиихэдээ үрэжүүлгэеэ хаhа сагтань эхилжэ шадахагүй болоно гүт? Теэд хонидоо хожом хүйтэн болоhон хойно үрэжүүлхэ дулаан пунктнууд танайда бии гү? — гээд асуубабди.

— Дулаан пункт үгыбди. Үбэлэйнь байра соо оруулжа үрэжүүлхэ болонобди, — гэжэ тэрэ харюусана.

Хурьгадаа хаhа саг соонь эхэhээнь hалгаажа шадаагүй дээрэhээнь хонидон үрэжүүлгэ удаан унжагайрха, таргалжа ототой болоогүй хонидоо ороондо оруулаабди гэжэ бэеэ мэхэлхэ, эсэстээ хонидоо олоор hубайруулха туйлдаа хүрөөд байна. Мүн үрэжүүлгын унжагайрhанhаа боложо, хонидой түл абалгашье удаан үргэлжэлхэ, зарим хурьгадые хабар эхэhээнь hалгааха гэхэдэ жэжэ байха бшуу.

Тиигэжэ хони үсхэбэрилгын нарин заабари, тодорхой технологиин хазагайруулагдаhанhаа боложо, энэ hалбарида горитой хохидол ушаруулагдана. Эгээл энээнhээ уламжалан, «Победа» колхозой нилээд олон хонишодынь жэл бүри зуун эхэ хонин бүриhөө ойроодоол 50—60 хурьга абана, олон хонидоо hубайруулна, түлыень гарзалуулна ха юм.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд нютагайнгаа эрхэ байдалые хараада абажа, хонидые ямар хаhада үрэжүүлхэб, хэзээ хурьгалуулхаб, хурьгадыень ямар hарада илгахаб гэжэ нарин тогтомол гуримтай, хонидые үсхэбэрилгын өөhэдын нарин технологитой байха, тэрэнээ жэншэдгүй сахидаг байха ёhотой.

Тэрэшэлэн хонин hүрэгөөр олон «Юбилейный» совхоздо искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхитэй hайнаар эхилээ гэхын аргагүй. Ахалагша хонишод С. Андриевский, Г. Чубрик, М. Лемзяков гэгшэдэй даадаг отарануудта ябажа харахада, искусственна үрэжүүлгын пунктнууд бэлэн болгогдоогүй, досоохинь сагаадагдаагүй, сонхонуудайнь шэл эбдэрхэй, ханаарнь хуу забhар, тэрээгээрнь hалхин хододоро үлеэжэ, шорой тооhо үрхирүүлжэ байха юм. Хонидые байлгаха, ототой болоошодыень илгаха, хусануудые хааха хорёо, таhалгануудынь үбдэгсөө шабар соо. Хура бороодо хуса, хонидые оруулха hарабша сарайшье үгы.

— Хонидойнгоо хорёое, пунктаяа хуурай газарта урилжа табиха аад, тухамни болоногүй. Искусственна үрэжүүлгээ хэзээ эхилхэ зонбибди, мэдэнэгүйб. Пунктымнай досоохи хэрэгсэл, түхеэрэлгэшье үгтөөгүй. Хүниие нэмэжэ үгөөгүй hаань, би ганцаараа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ шадахагүйб, — гэжэ хонишон М. Чубрик хэлэнэ.

Искусственна үрэжүүлгын тон харюусалгатай хүдэлмэриин эхилхэеэ байхада совхозой главна зоотехник Ф. В. Заматкин эхэ хонидой олонхи отарануудта hая наашын ябаагүй, хэр зэргэ бэлэдхэлтэйень хүсэд мэдэхэгүй байба. Үрэжүүлгын хүдэлмэридэ хонишод өөhэдөө бэлдэхэ ёhотой гэжэ тэрэ найдаад hанаа амар ябана. Үнэндөө үрэжүүлгые августын 13-да эхилхэ гэhэн аад, энээндэ мүнөө нэгэшье пунктнь бэлэн болоогүй. Марли, шэрэ, спирт, микроскоп, термос гэхэ мэтэ «Зооветснабай» Хориин отделениhээ асарагдаха аад, мүнөө хүрэтэр асарагдаагүй.

Тон иимэрхүү байдал Нарhатын совхоздо үзэгдэнэ. Үнгэрхэдөө бүри hая болотор хожом гараhан хурьгадынь эхэhээ hалгаагдаагүй ябаба. Ажахын хоёрдохи отделенидэ (эрхилэгшэнь Б Д. Цырендашиев, зоотехнигынь Б-Д. Жамсуев) томодхогдоhон пунктнуудые эмхидхэжэ, нэгэ газарта 2—3 отарын хонидые үрэжүүлхээр хараална. Энэнь муу бэшэ ааб даа. Тиимэ томодхогдоhон пунктда бүхы ажалынь hайнаар эмхидхэгдэнхэй байха, дүршэлтэй техник-үрэжүүлэгшэ хүдэлхэ ёhотой. Тиигээгүй hаа, үрэжүүлгые шанар hайнтайгаар хэхэнь бэрхэтэй. Ахалагша хонишон С. Сандуевагай бригадын пунктда хоёр отарын хонид үрэжүүлэгдэхэ юм. Теэд эндэнь үлүү хорёо хото үгы, пунктынь байрашье бэлэн бэшэ. Мүн хоорондоо дан холо байhан отарануудай хонидые хамталжа үрэжүүлхэ гэжэ хараалhан баримташье бии. Дан холо холо байдаг отарануудай хонидые нэгэ хүнэй үрэжүүлхэнь бэрхэтэй, хонидынь худхаржа болохо, нишэ тиишэнь туужа сагаа барахаш. Хонин бүхэниие үдэшэ, үглөөниинь — хоёр дахин үрэжүүлхэ болоно ха юм.

Хонидые үрэжүүлхэ сагай тулажа ерэшоод байхада искусственна үрэжүүлгэдэ хэрэгтэй зүйлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые «Зооветснабhаа» асарха, пунктнуудаа бэлэн болгохо гэжэ, унтаhанаа hая hэриhэндэл hандагай hүүхэ бололдожо байhан ушар аймагай бусадшье ажахынуудта үзэгдэнэ. Хонидые үрэжүүлгэ жэл бүри нэгэл болзор соо эхилдэг ажал бшуу. Энээндэ хаhа сагтань эртэнhээ бэлдэхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ байгаа. Имагтал хонин ажалые эрхилхэ тодорхой нарин гуримай зүбөөр баримталагдадаггүй дээрэhээ иимэ юумэн болоно.

Техник - үрэжүүлэгшэдэй мэргэжэл шадабариhаа нилээд ехэ юумэн дулдыдаха байна. Гэхэтэй хамта энэ аймагай ажахы бүхэндэ техник-үрэжүүлэгшэдынь ходо hэлгэдэг. Энэ жэлдэшье хүдэлхэ бүхы 67 техник-үрэжүүлэгшэдэйнь хахадhаа олонхи ойроодоол нэгэ неделиин hуралсал гараад, түрүүшынгээ жэлдэ ажаллахаяа байhан хүнүүд. Техник-үрэжүүлэгшэдые ажалдань бэхижүүлхэ, ажалайнь түлөөhые гуримшуулха, hайн үрэ дүн туйлаашадые зүбөөр урмашуулха хэмжээн абтанагүй.

Үрэжүүлгын хүдэлмэриин урагшатан hайнаар ябахын тула гансашье хонишод, үрэжүүлэгшэд, ажахынуудай мэргэжэлтэд оролдохо бэшэ, мүн «Зооветснабай» хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудые бүхы хэрэгтэй юумээр хангаха, эрилтыень дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй. Теэд ажахы бүхэндэ микроскопууд жэл бүри дутаалдана, захилынь дүүргэгдэнэгүй. Микроскоп, hайн түхеэрэлгэгүйгөөр хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ гээшэ бэеэ мэхэлhэн хэрэг. Олонхи ушарта хусын үрэ муугаар хадагалагдажа, хосорно. Тэрээгээр хонидые үрэжүүлхэдэнь хооhон ажал болоод hалана.

Эгээл эдэ бүхы дутагдалнуудhаа боложо, Яруунын аймагта жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриhөө хурьгад үсөөн абтана, хонидынь олоороо hубайрна. Энэ жэлдэ эндэ зуун эхэ хонин бүриhөө миил 68 хурьган абтаа. Аймаг дотор бүхы 100 гаран хонишодой ойроодоол 7 хүниинь зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга түлжүүлээ.

Эндэхи колхоз, совхозууд хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ булта муугаар бэлдээ гэгдэнэгүй. «Дружба», «Коммунизм» колхозууд, Яруунын совхоз бүхы хурьгадаа бүри июниин hүүл багаар, июлиин эхеэр эхэhээнь таhалаа, пунктнуудаа hайнаар бэлдээд, энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ хаhа сагтань эхилбэ.

Аймагай ажахынууд дурсагдаhан дутуу дундаяа түргэн усадхажа, бүхы 67.5 мянган эхэ хонидоо хаhа сагтань үрэжүүлээд, хонин бүхэнhөө хурьга абахын тула хамаг хүсэл эрмэлзэлээ гарган хүдэлхэ, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ hайн үндэhэ hуури табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Шалгалтада хабаадагшад:

А. ДЫМЧИКОВ,
Яруунын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ;
С. ЦЫДЫПОВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор;
М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БУХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

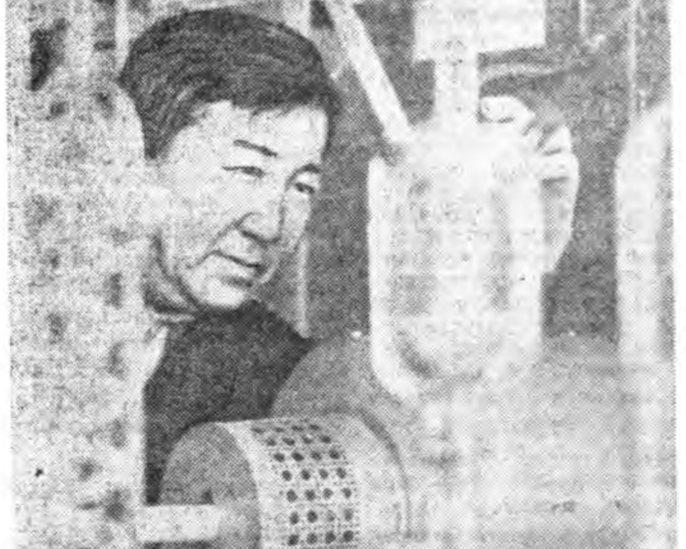

ТАБАН ЖЭЛЭЙ АША ТУҺАДА

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив энэ жэлэйнгээ социалис уялга заатагүй бэелүүлхые оролдон, жэлэй долоо һарын түсэбые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Заводто олон үүсхэл гаргагдан дэмжэгдэнэ, Кузнечнэ цехэй хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн түсэб-уялга абахадаа, доторой арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалһан байха. Дизельнэ цехэй хүдэлмэришэдэй жэшээгээр табан жэлэй даабарине 4,5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл графигһаа уридлажа ябана. Заводой 3.000 гаран түрүүшүүл халаанай даабарине нэгэ часаар уридшалан дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ оролсонхой.

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө мүрысэгшэдэй дунда амжалта түйлаһан хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй зариман эндэ үгтэһэн зурагууд дээрэ харуулагдана (дээрэһээ доошоо):

1. Заводой ветеран Василий Михайлович **Флора** 35 жэлэй туршада эндэ ажаллана. Тэрэнэй эдэбхитэй хабаадалгаар вагон шэрдэлгын цехэй коллектив дээшэлүүлэгдэһэн түсэб-уялгаа һайнаар дүүргэжэ байна.

2. Дизельнэ цехэй токарь Григорий **Кобылкинай** продукци ходо эрхим шанартай гэжэ сэгнэгдэдэг. Һайн шанартай продукци бүтээхэтэй хамта даабаряа 130—140 процент дүүргэдэг юм.

3. Слесарь Еши **Данзанов** эдэбхитэй урлан нарижуулагша гэжэ тоологдоно. Металлай марка тодорхойлхо шэнэ түхеэрэлгэ һаяхан зохёожо, үйлэдбэридэ тушаагаа. Энэ дурадхалынь 500 түхэригэй алмалта үгэхэ байна.

4. Орёо оньһон детальнуудые бүтээдэг мастер гэжэ Александр **Чурсинине** нүхэдынь нэрлэдэг. Үнэхөөрөө тэрэ ёһотой уран гарта мастер болонхой. Александр Чурсин детальнуудые нягта наринаар, эрхим һайнаар бүтээһэн лэ байдаг.

П. БУРМАКИНАЙ
фото-текст.

Кабанскын үрэ жэмэсэй заводой коллектив промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан социалис уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна. Хахад жэлэй даабариһаа гадуур 100 мянган түхэригэй продукци худалдаха, 80 мянган баанха овощой болон үрэ жэмэсэй консервэ хэхэ, ажалай бүтээсые 2 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ коллектив хараалһан байгаа.

— Уялгануудаа үлүүлэн дүүргээбди,—гэжэ заводой экономист Валентина Алексеевна **Соболева** хөөрэнэ. Түсэбһөө гадуур 100 түхэригэй продукци худалдаха гэжэ хараалһан аад, тэрэнээ 125 түхэригтэ хүргөөбди. 100 мянга гаран баанха консервэ хэгдээ. Шэнэ техникэ тодхоһоной, бии байгаа түхеэрэлгээ ашагтайгаар хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 6 процентээр дээшэлүүлжэ шадаабди.

Уялгаар абтаһан гол даабари үлүүлэн дүүргэхэтэй хамта технико-экономическа талаар һайн үрэ дүн түйлагдаа. Продукци үйлэдбэрилгын өөрынь үнэ сэн горитойгоор хямдаруулагдаа. Заводой коллектив һайн шанартай элдэб янзын консервэ хэжэ, арад зоноо хангаха гэһэн гол уялгаа һайнаар дүүргэнэ. Мүнөө заводто үрэ жэмэсээр, овощоор элдэб янзын консервэ хэгдэнэ. Унда харяаха уһан, квас болон үрэ жэмэсһээ архи хэгдэдэг болоо. Завод үрэ жэмэс, овощ ургуулдаг ажахынуудтай холбоо барисаа байгуулжа, хэрэгтэй зүйлнүүдые абана. Жэшээлхэдэ, Красноярска хизаарһаа, Воронежско областьһоо, мүн республикын овощ ургуулдаг Кабанскын ба Байгалай совхозуудһаа элдэб жэмэс, овощ абтана.

ГАБШАГАЙ АЖАЛТАН

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг энэ предприятиин ажалтай танилсахын тула цехүүдээрнь ябажа хараабди. Унда харяадаг зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг цехэй олонхи хүдэлмэрилэгшэдынь эхэнэрнүүд. Тэдэнэр даабаряа халаан бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

—Бидэнэр халаан бүхэндэ 1000 литр уһа худалдаа наймаанда тушаанабди,—гэжэ цехэй мастер Антонина **Филипповна Шадрина** хэлэнэ. Даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ, социалис уялгануудаа бэелүүлхын түлөө булта оролдонобди. Үнинэй хүдэлмэрилэгшэ Анна **Мертвецова**, залуушуулай дундаһаа Люда **Суворова**, Люда **Дорохова** ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Завод энэ табан жэлэй үедэ шэнэдхэн байгуулагдажа, үйлэдбэринь үргэдхэгдэжэ байна. Консервэ хэхэ шэнэ цех байгша оной хабар ашаглалгада тушаагдаа. Һаруул ехэ цех соо шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон байна. Энээнэй ашаар үйлэдбэриин олон процесс оньһожоруулагдаа. Байшангай хоёрдохи дабхартань лаборатори, туһалбариин ажахы түбхинөө.

Урдань ажалай горитой хубинь бар хүсөөр хэгдэдэг байгаа. Шэнэ машинанууд заводой цехүүдтэ тодхогдожо, хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хүнгэдхөө. Тиигэжэ нэгэ халаан соо хоёр тонно фрукт болон үрэ жэмэсэй варени, хоёр тонно овощой консервэ хэгдэнэ. Цехэй хүдэлмэрилэгшэд Л. Г. **Жилина**, М. Т. **Каширихина**, Г. Р. **Ержина** эгээл харюусалгатай ажал дүүргэдэг. Тэдэнэр консервэ хэхэ, варени шанаха, бэлэн болгохо ажал дүүргэнэ. Һэрюун унда амһартада эюулхэ даабари залуу хүдэлмэрилэгшэд **Ольга Снекаева**, **Тамара Хамуева**, **Нина Тараканова** гэгшэдтэ даалгагданхай.

Консервэ, варениин баанханууд конвейерээр дамжуулагдажа, хабхаглагдаха газарта хүргэгдэнэ. Эндэһээ автоклавна тусхай түхеэрэлгэдэ дамжуулагдажа, технологиин ёһоор халаагдан бэлэн болгогдоо. Иимэ дүрбэн түхеэрэлгэ Ольга **Загаина** хангажа үрдидэг юм. Халаан бүхэндэ эндэһээ 7000 баанха гаргагдана. Продукци үйлэдбэрилгын эгээл һүүлэй хүдэлмэри—этикетка няалгые Е. Г. **Залуцкая**, Е. А. **Смоляниноза** дүүргэнэ. Энээнэй һүүлээр элдэб консервэ, варени складта тушаагдана.

Заводой шэнэдхэн байгуулга үшөө дүүрээдүй. Баанха, амһарта угааха шэнэ машина тодхогдожо байнхай. Энэ машинын ашаглагдажа эхилхэдэ, гурбан хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда эльгээгдэхэ юм. Үшөө нэгэ шэнэ цехэй һуури табигдажа эхилээ,

Коллектив абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Гэбэшье ажалдань элдэб бэрхэшээл, дутагдал бии. Заводой цехүүдтэ хүдэлмэришэд дуталдана. Овощой шэнэ цехэй агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ тодхогдоодүй байһаар. Ажалдань иимэрхүү дутагдалай дайралдабашье, коллектив зоримгойгоор урагшаа дабшана. Хүдэлмэрилэгшэдэй дуталдабашье, завод даабаряа үлүүлдэг болоо. Коллектив шиидхэхы жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн түйлаха гэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа байна.

А. МЕЩЕНИН,
«Байкальские огни» гэжэ аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Николай Терентьевич **Лебедев** — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой электро-гагнууршан. [...] дүйтэй, ажалша бэрхэ энэ хүн аймаг соогоо [...] болонхой. Николай Терентьевич түрэл колхоздоо [...] онһоо хойшо ажалладаг юм. Жара наһа хүрэбэшье [...]рэ амаралтада гараагүй, ажаллаһан зандаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Т. Лебедев гагнуури хэжэ [...]на.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй [...]

НҮХЭР А. И. КОЗЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР[...] ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХ[...]

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан [...]публикын партийна болон хүдөө ажахын органуудта [...] жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө Хори[...]магай Анаагай совхозой отделенние эрхилэгшэ **Козлов** Алексей Ивановичые Буряадай АССР-эй В[ерховно] Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** ша[гнаха].

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу[мэй] Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕН[ОВ]
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу[мэй] Секретарь В. ДУБРОВСК[ИЙ]

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной августын 15.

ПРИМОРИИН ХИЗААР. Алас-Дурнын далайн пароходствын табан судна уласхоорондын стандартын ехэ ашаанай контейнернүүдые шэрэхэ линидэ гарадаг. Үнгэрһэн жэлдэ Находко порт дээгүүр һарадаа 200—300 контейнерэй гараһан һаа, мүнөө жэлдэ хоёр мянга гаран контейнер гарадаг болоо.

Ашаа тээхэ ба буулгаха ажалда эндэ шэнэ оньһон арганууд хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, оройдоол хоёр минута соо контейнер ашаха, буулгаха асари ехэ кран дээрэ ганса хүн хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Находкын портдо.

ТАСС-ай фотохронико.

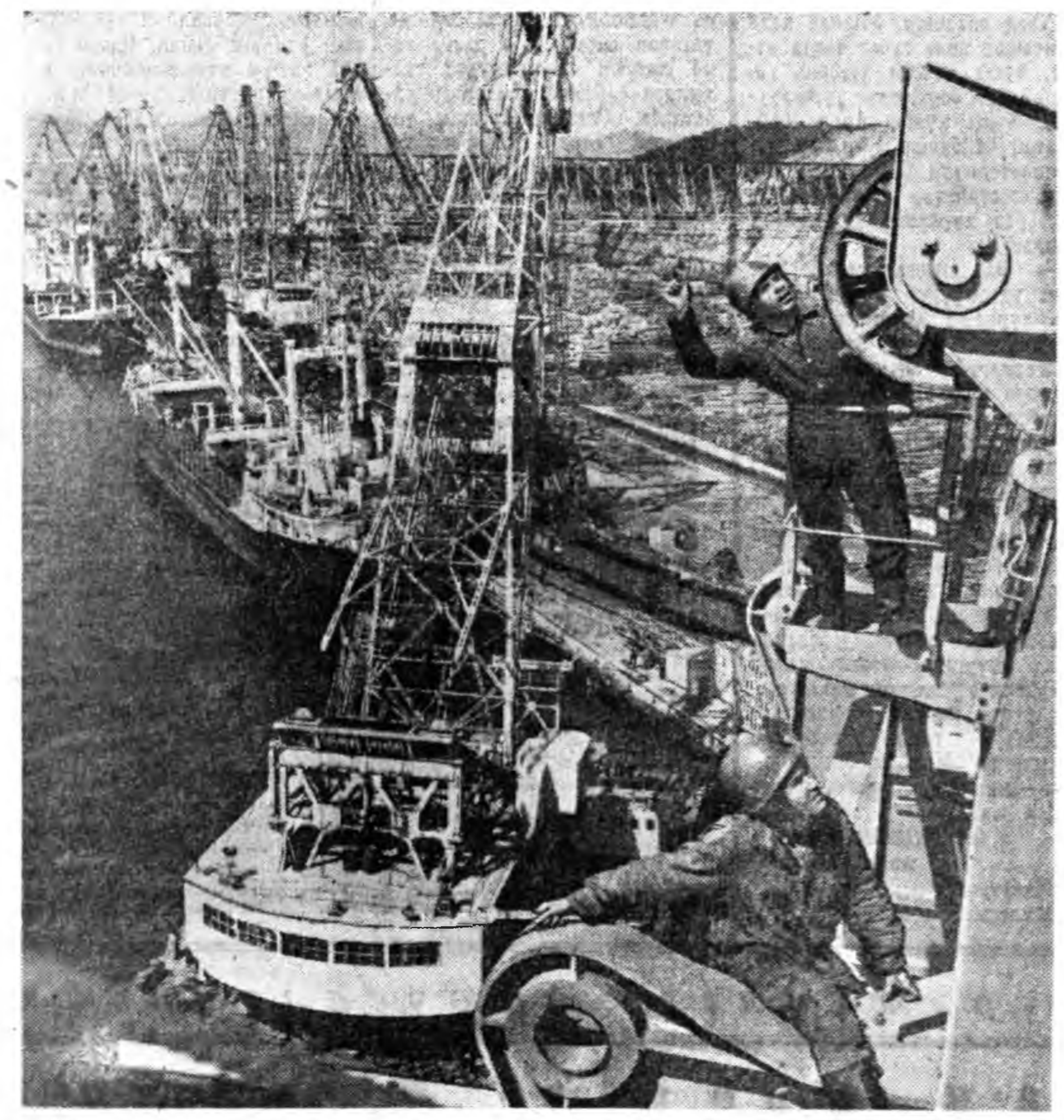

ДААБАРЯА ХОЛО ҮЛҮҮЛНЭ

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй даабарине үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн хүсэлтэйгөөр Дээдэ-Үдын леспромхозой Яруунын модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд ажаллана. Тэдэнэр модо бэлэдхэхэ, таллуулха, түлеэ бэлдэхэ даабаряа холо үлүүлдэг болоо.

Нарһата тосхоной хүүгэдэй эмхи зургаануудай, больницын, ниитын эмхи зургаануудай коллективүүд жолоошон Дмитрий Ефимовые һайн мэдэхэ, таниха юм. Энэ нүхэр организаци, эмхи зургаануудта түлеэ зөөдэг. Жолоошон Ефимов даабаридаа харюусалгатайгаар хандажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ 80 километрэй, тэрэнһээшье ехэ зайда түлеэ шэрэхэ зуураа, халаан соо 3—4 рейс хэжэ үрдинэ.

Пунктын жолоошод Николай Романюк, Николай Грехов тосхоной ажаһуугшадай захилаар баһал түлеэ зөөдэг. Энэ даабаряа мүн лэ үлүүлэн дүүргэдэг. Түлеэ зөөдэг эдэ гурбан жолоошод даабаряа халаан бүхэндэ 110—125 процент дүүргэнэ.

Н. Харин-Дияковай даадаг түлеэ бэлдэгшэдэй бригада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Бригадын гэшүүд Алексей Бабашкин, Виктор Щенев, Валентин Савельев, Вячеслав Игнатьев, Борис Борисенков үдэр бүриингөө нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр автомашинын жолоошодые һаатуулангүй, ашаа шэрэлгээ үлүүлхэ арга олгоно.

Модо хюрөөдэхэ даабаритай Василий Сафроновой хүтэлбэрилдэг бригада социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Бригадын гэшүүд Владимир Мелехов, Юрий Краснояров, тракторист Александр Паньков нормоёо 1,5 дахин үлүүлдэг болоо.

Дээдэ-Үдын леспромхоз хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдээр түлишын промышленностиин управлени дотор 3-дахи һуури эзэлһэн байна. Пунктын коллектив саашадаа бүри һайнаар ажаллаха, энэ жэлэй даабари холо үлүүлэн дүүргэхые оролдожо байна.

В. БАЙБОРОДИН.
Ярууна.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Харгынуудые һайнаар бариха, заһабарилхын түлөө мүрысөөн аймагуудай дунда дэлгэрэнхэй. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет энэ мүрысөөнэй байгша оной түрүүшын хахадай дүнгүүдые согсолжо, мүрысөөндэ шалгарагшадые тэмдэглэхэ тогтоол баталан абба.

Жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн Улаан-Үдын аймаг түрүү һуури эзэлһэн, республикынгаа Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг 1500 түхэригэй 1-дэхи мүнгэн шантайгаар абаһан байна.

1.200 түхэригэй 2-дохи мүнгэн шан Мухар-Шэбэрэй аймагта барюулагдаа.

ХОНИШОДО[...] ОРОЛДОЛГООР[...]

Үнгэрһэн үбэл Оһор[...] хоз үбһэ тэжээлээр д[...]жа, мал ажалһаа абта[...] дукциин хэмжээе доош[...]һан юм. Байгша ондо [...]донойнгоо алдууе дабт[...] тула совхозой Дээдэ-Т[...] отделениинхид үбһэ хү[...]даа эмхитэй һай[...] ажаллана. Эндэ хүсэд[...] жоруулагдаһан 2 звено [...]нэ. Эдэнэй нэгэнь [...] СПТУ-4 һургуулиин [...]шадһаа бүридүүлэгдэ[...] ходо шефскэ туһалам[...] гэнэ. Нүгөөдэнь отде[...] тракторна бригадын [...]дир нүхэр В. Балтатар[...] тэлбэри доро ябажа, [...]нуудта ээлжээгээр [...] тармана, һүри бод[...] Эдээнэй хажуугаар [...]ниин 5 отарын хонишо[...]дынгөө үбэлжөөнэй [...] үбһэ хуряажа байна. Ж[...] Борбойн хотогор гэжэ [...]та ахалагша хонишон [...] Нима Ачитуевай гэр[...]хид үбһэ хуряана.

Эдэнэр 8 томо һүр[...] хоогоо. Эндэхи са[...] дээрэ хабар минераль[...] жүүлгэ гаргаһанай аш[...]жэд гектар бүриһөө 1[...] центнер хүрэтэр үбһэ [...]жа байна. Даалгагда[...] гектар сабшалан дээр[...] отарынхид 600 центн[...] гү.али хонин бүхэндэ [...] центнер үбһэ бэлэдх[...]рилготой.

Дээдэ-Ториин нуга са[...] дээрэ Бата Цыбе[...] Бимба Бадмаев, Цыб[...]маев гэгшэдэй ота[...] үбэлжэлгэдөө хүсэд хү[...]һэ тэжээл бэлэдхэхын т[...]рысэн ажаллажа бай[...]

Д. АЮШЕ[...]
манай [...]

Зэдэ.

ХОЁР ДАЛАЙН ХООРОНДО

Каспиин, Аралай далайнуудай хоорондо хэдэн зуун жэлэй туршада байдаг хооһон тала дайда дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ городууд, тосхонууд урган бодоо. Устюрт гэдэг гүбээ добуунуудтай дайда зэрлиг тала гэжэ нэрлүүлхээ болинхой.

«Устюрт» гэһэн казах үгэ «үндэр газар» гэжэ оршуулагдадаг юм. Энэнь хоёр зуу гаран метр үндэр эгсэ эрьеэр хүреэлэгдэнхэй. Тэрэнэй тэг дунда «Барса-Кельмес» гэжэ үргэншэг хужарта набтар газар бии. Тэндэ «ошоо һаа — бусахагүйш» гэлдэдэг байһан юм. Оройдоо арбан табан жэлэй саана энэ «үндэр газарта» ошожо хараха дуратайшуул олдодоггүй һэн гэхэ. Харин тэндэнь бильярдын стол шэнги тэгшэ дайда бии байгаа. Сүл губиин үрбэгэр ногоон, саксаулай үсөөхэн һөөгүүд харагдадаг һэн. Зунай ааяма халуун, үбэлэй 40 градус хүйтэн, шанга һалхи шуурган, уһагүй тала — иимэ бэрхэшээлнүүд тэндэ ошохые зоригшодой зам хаадаг бэлэй.

Экспедицидэ ябажа һураһан мориной эмээл дээрэһээ, геофизическэ партиин ашаа зөөдэг автомашинын кузов соохоо, геологуудта уһа асардаг вертолёдой иллюминаторһаа Устюртые харагша һэм.

Харин мүнөө энээгүүр табилуулдаг вагоной сонхоор эндэхи хизаарые шэртэнэб. Һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан түмэр замаар поезднууд Москва тээшэ шэглэн дабшана. Шэнэ тосхонууд, саадууд һүрэг хонид хажуугаарнай үнгэрнэ. Газар малтадаг вышкэнүүд холоһоо харагдана. Устюртда ажабайдал бурьялна...

Энэ сүл губи яагаад хүнэй мэдэлдэ орооб?

Узбекистан Казахстан хоёрой газар дайда дээрэ оршодог энэ ехэ хизаар хүнэй анхарал татаһаар үнинэй. Юундэб гэхэдэ, Каспиин далайн саанаһаа манай ороной түбэй районууд худар Устюртаар дамжан гараха эгээн богони зам татагдажа болохо байгаа бшуу. Кызылкумуудта байгаалиин газай ехэ ноосын олдоходо, ороной Европын хуби тээшэ абаашаха эгээн сэхэ зам Устюртаар гараха байгаа. «Бухара—Урал» гэжэ газопровод баригшадай оньһожоруулагдамал колоннонууд 1962 ондо энэ сүл губиие түрүүшынхээ «добтолжо» эхилээ бэлэй. Тэдэнэр ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан, хэдэн зуугаад километр трубопровод татаа. Тэдэнэй хүсөөр Устюртдахи түрүүшын промышленна предприяти — газар доороһоо газ гарган абадаг компрессорнэ станци баригдаһан юм. Энэ станциин дэргэдэ мүнөө сагай, таатай зохид гэрнүүд — хүдэлмэришэдэй тосхон мүндэлөө.

Геологууд Устюртын нефть ба газ бэдэржэ үргэлжэлһэн байгаа. Геологууд бэдэрһэнээ 1967 ондо олоод, газай түрүүшын фонтан соробхилоо һэн. Тэрэ үедэ газопроводой зургаан ута лини Устюртын тала дайдые һэтэ сохин, татагдаа бэлэй. Тэдэнэй хоёрынь — Ураал худар, дүрбэниинь — Европо, тэндэһээ саашаа социалис оронууд хүрэтэр татагдаа.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада энэ район илангаяа түргөөр хүгжөө. Устюртын сүл тала соогуур үшөө нэгэ түмэр харгын лини татагдахаар хараалагдаа. Юундэб гэхэдэ, Москва гансал түмэр харгыгаар Дунда Азитай холбоотой байна бшуу. Булад шэнэ замаар түрүүшын поезднууд шуумайжа эхилэнхэй.

Устюртын тала дайдада хахад миллион үлүүтэй хонидые байлгажа болохо гээд мэргэжэлтэд үнинэй тухайлдаг һэн. Хонишодой байха байра, уһан хэрэгтэй байгаа. Түмэр харгын хажуугаар тогтоогдоһон тосхонууд, эдеэ хоол ба тэжээл сааг дары асаралга, Амударьяһаа татагдаһан 700 километр ута канал эдэ асуудалые бэлэхэнээр шиидхэхэ арга олгоо. Хонидой түрүүшын һүрэгүүд үбэлжэлгээе эндэ амжалтатайгаар үнгэргөө һэн. Энэ жэл Устюртда жэмэстэ модод түрүүшынхээ сэсэглэн, һалбараа.

Энэ хизаарые мүнөө инженернэ 7 барилга шэмэглэнэ. Автомобильна харгы, түмэр зам, газопроводууд, электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг лининүүд, телеграф, радиорелейнэ хэлхээ холбоон тэдэнэй тоодо оролсоно. Шэнэдхэн хубилгагдаһан Устюрт каракалпак арадай ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлээ. Эдэнэй олонхинь урдань малшад, загаһашад байһан һаа, харин мүнөө түмэр замшадай, барилгашадай мэргэжэлтэй болонхой. Урдань захын тосхон байһан Кунград мүнөө геологуудай гол [...] түмэр замай томо станци[...]лоо.

Устюртын эгээл һүүлэй [...]нин тухай хэлэхэмни: энд[...] танай нөөсэ олдоо. Авиац[...]но ба замбуулинай техни[...] үргэнөөр хэрэглэгдэдэг [...] металл ехэ нөөсэтэйгөөр [...]доггүй байһан юм, Устю[...] титан тухай хэлэхэ болоо [...] Аралай далай олон мя[...] жэлэй туршада титанай бү[...]хайнуудые «суглуулдаг» [...]гаа бшуу. Тиин байгаал[...] «шанаржуулгын фабри[...] энэ шухаг металлай пол[...] болгоо. Тэрэнь далайн э[...] нэмжыдэг, уһан дорошье [...]хой байдаг.

Георгий КРУЖИЛИН[...]
АПН[...]

Ташкент.

Таниие ямараар ханганаб

ХҮДЭЛМЭРИЕЭ ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРГЭХЭ

Һаяхан болоожо үнгэрэгшэ РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые саашадань һайжаруулха тухай асуудал хаража үзэхэдөө, энэ асуудал шиидхэлгэдэ гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай ехэ хабаатай байһые тэмдэглээ, тэрэнэй хүдэлмэриие үрэ дүнтэй, ашагтай болгохын түлөө шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна.

1973 ооной худалдаа наймаае урда жэлэйхидэ орходоо 1,5 миллион түхэригөөр ехэ болгохо, хүдөөгэй зондо худалдаха 2,0 миллион түхэригэй эдеэ хоол, эд товар нэмэжэ олохо ба наймаалагшадгүй магазинуудые олошоруулха, худалдаа наймаанай хүдэлмэриие һайжаруулха, материально-техническэ баазыень үе сагай эрилтэдэ хүргэхэ зорилготой юм.

Долоо һарын дүнгөөр хүдөөгэй ажалшадта 4818 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа, түсэб 4,3 процентээр дүүрэн дүүргэгдэд байна. Республикын 22 райпотребсоюз, райпогой 15-ниинь долоон һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ, харин июльдэ 20-ниинь дүүргээ.

Харин Яруунын райпотребсоюз, Баргажанай, Заҕарайн, Хориин ба бусад зарим райпогууд түсэбүүдээ, абаһан уялгануудаа дүүргээгүй. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, кооперативна худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэридэ һулаар хандана, олон дүй дүршэл муугаар нэбтэрүүлнэ, хүн зоной эрилтэ шэнжэлэгдэнэгүй, зарим үедэ зоной ехээр хэрэглэдэг эдеэ хоол, хубсаһа хунар, эд бараа таһалдуулха ушар гарана.

Зарим аймагуудта эд бараан ехээр худалдагдана. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 9,2 процентээр ехэ эд бараан хүдөөдэ худалдагдаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэринүүд дотор тус хүдэлмэриие саашадань бүри һайжаруулха тухай хэлэгдэнэ. Манай организацинууд эд бараа худалдалгые бүхы худалдаа наймаанай 40,6 процент болгоод байгаа һаа, байгша оной хоёрдохи хахадта тэрэнээ бүри ехэ болгохо түсэбтэй. Илангаяа эрхим һайн өөдолой зүйлнүүдые, гадар ба дотор янза бүриин хубсаһа, гэрэй һайн эд бараа ба гэрэй ажал хүдэлмэридэ хэрэгтэй зүйлнүүдые худалдалгада гол анхарал хандуулагдаха. Хэрбээ нёдондо хүдөөгэй ажалшадта 408 хүнгэн автомашина худалдагдаһан һаа, энэ жэлдэ 766 машина худалдагдаха юм.

Энээниие хараад үзэхэдэ, үнэтэ юумэ худалдажа абаха хүн зоной арга боломжо жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ байна бшуу. Иигэжэ совет хүнүүдэй ажаһуудалые саашадань һайжаруулха талаар партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгын амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһаниинь эли.

Тиигэбэшье зарим тадгы дутагдалнуудта олониитын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал хандуулаагүйдэ аргагүй. Манай республикын хүдөө нютагуудта эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха хэрэгые саг үргэлжэ һайн байлгажа үшөөл бирагданагүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, худалдагдаха зүйлнүүдээр наймаае гүйсэдөөр хангажа шадагданагүй. Хойшодоо нютагай промышленностиин предприятинуудтай, колхоз болон совхозуудтай, өөдолой нэгэдэлнүүдтэй манай худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд холбоо барисаагаа һайжаруулха, захил элбэгээр хэдэг болохо, харин тэдэнь өөһэдынгөө зүгһөө зондо хэрэгтэй юумэ ехээр гаргадаг болохо ушартай байна.

Мүнөө жэлдэ элдэб ярмаг, дэлгүүртэ эд бараа гаргажа худалдалга 109 дахин эмхидхэгдэжэ, 481 мянган түхэригэй нэмэлтэ наймаан хэгдээ. Энэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Тиихэдэ 47 наймаалагшагүй шэнэ магазин нээгдээ. Наймаалагшагүй магазинуудта республикын хүдөөгэй худалдаа наймаанай 27,4 процентнь хэгдэнэ. Энээниие бүри үргэн болгохо түсэб табигданхай. Гадна худалдаа наймаанаймнай материально-техническэ бааза һайжаруулгада горитой ажал хэгдэхэ. Һүүлэй үедэ 6 хүнэй хүдэлхэ гастроном Загарайда, 50 хүнэй һуужа эдеэлхэ столово Удинскда, 100 тонныи холодильник Бэшүүртэ ба бусад олон барилганууд ашаглалгада тушаагдаа. Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай ба бусад аймагуудта олон шэнэ магазинууд шэнэ жэл болотор хүдэлжэ эхилхэ байна.

Манай Буркоопсоюзай правлени гэр байраһаа холо, холын бэлшээринүүдтэ ажаллажа ябаһан хүн зоной эрилтэнүүдые хангалгада анхаралаа мүн лэ ехээр хандуулдаг юм. Тиигэжэ нүүдэл автолавканууд олошоруулагдана, тэдэнние хэрэгтэй эд товараар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэнэ. Жэшээнь, 1973 оной хоёрдохи кварталда 16,3 мянган хэһэг хүбөнтэй хүүртиг, 20 мянган кирзовэ сабхи, 20 мянган резинэ сабхи, 12 мянган алха, һүхэ, хюроо гэхэ мэтэ зэмсэг, хубсаһа угаадаг элдэб порошог, шэрэ, хорон гэхэ мэтэ юумэн 120 мянган түхэригтэ худалдагдаа. Мүнөө үедэ үбһэшэд ба малшадые хангалгада 109 автолавка, наймаалагшагүй 51 ларек хүдэлжэ байна. Үбһэ хуряалгын, таряа хуряалгын үедэ тиимэ ларегууд 162 болгогдоо. Хүдөөгэй ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаанууд халуун эдеэнэй пунктнуудые Харланай, Мөөрөөшын, Бага-Хуналиин, Баргажанай, Суулгын, Мухар-Шэбэрэй, Култугай, Сэлэнгын, Могойтын ба бусад таряа тушаан абадаг пунктнуудай дэргэдэ нээгдэхэ байна. Ондоошье шухала хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ.

Онсолон тэмдэглэлтэй юумэн гэхэдэ, нүүдэл наймаанай хүдэлмэриие саашадань бүри һайжаруулха горитойхон ажал ябуулагдаха. РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ хэлсэгдэһэнэй ёһоор, хүдөө ажахын шиидхэхы участогуудта ажаллажа ябаһан хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга бүри һайн болохо ёһотой.

Эдэ бүгэдэ, мүн бусадшье шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхын тула манай Буркоопсоюзай правлени кооперативна организацинуудай правленинүүдтэй хамта саашадаашье оролдохо.

Б. КУШЕЕВ,
Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

СССР-эй АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН

МОСКВА. Внуковско аэропортын коллектив шэнэ машинануудые түрүүлэн туршажа, ашаглажа эхилдэг заншалтай юм. Һаяхан Внуковын авиаторнууд «ТУ-154» түхэлэй шэнэ машина туршажа, ашаглалгада үгэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн гарһаа — Люба Матвеева, Зоя Войнова, Вера Соловьёва, Вячеслав Шибаев, Лариса Кулина ба Лариса Петрова — аэропортын хүдэлмэрилэгшэд.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭХЭ ОРОНДОО ҮНЭН СЭХЭ, ЭДЭБХИТЭЙ ХАМГААЛАГШАДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Ургажа ябаа залуу үетэниие сэрэгэй албанда бэлдэхэ, социалис Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар тэдэнниие хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна, советскэ, комсомольско органуудай гол зорилгонуудайнь нэгэн болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар бага бэшэ ажал хэгдэжэ, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэдэ эрдэм номтой, политическэ, ухаан бодолойнгоо, мүн бэе махабадайнгаа талаар һайн бэлэдхэлтэй залуушуул эльгээгдэдэг болоһон байна. Сэрэгэй албанда мордохоёо байһан залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар республикымнай хэдэ хэдэн аймагуудта горитой ажал хэгдэнэ. Энэ талаар Улаан-Үдэ хотын Советскэ, Октябрьска районууд, Баргажанай, Кабанска болон бусад аймагууд шалгарна. Эдэ аймагуудта «Ерээдүйн сэрэгшын клуб», «Ерээдүйн сэрэгшын лектори» эмхидхэгдээд, һайнаар ажаллана. Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой нарин сэмбын фабрикын соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Ерээдүйн сэрэгшын клуб» эрхим клубуудай тоодо оронхой. Сэрэгэй албанда мордохоёо байһан залуушуул энэ клубта һарадаа нэгэ дахин сугларжа, элдэб асуудалаар лекци шагнаха, кино хараханаа гадна, революцида, граждан дайнда, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнда хабаадагшадтай, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй — Социалис Ажалай Геройнуудтай уулзажа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

«Сэрэгэй албанда хабаадаха бүгэдэ ниитын уялга тухай» асуудалаар Ц. Гармаевай уншаһан лекциие, «КПСС-эй XXIV съезд социалис Эхэ ороноо хамгаалга тухай», «Сэрэгэй тангариг — Эхэ орондоо үнэн сэхэ байлгын тангариг» гэһэн асуудалнуудаар лектор Е. Новицкиин уншаһан лекцинүүдые залуушуул ехээр һонирхон шагнаһан юм.

Залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ талаар Кабанскын аймагта хэгдэдэг ажал олоной анхарал хандуулмаар байна. Энэ шухала хэрэгтэ аймагай харюусалгатай партийна, советскэ, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, аймагай сэрэгэй комиссариадай түлөөлэгшэд, ДОСААФ-ай аймагай комитедэй, спортивна бүлгэмүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Ургажа ябаа залуу үетэниие сэрэгэй албанда бэлдэхэ, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар тэдэнниие хүмүүжүүлхэ асуудалнууд партиин райкомой бюро дээрэ үе үе болоод лэ зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Ерээдүйн сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ харюусалгатай хүдэлмэридэ дайнай баатарнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Халхын Голой байлдаанда, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан Фиц, Карташов, Суворов, Попов, Антонов, Горбунов болон бусад нютагай залуушуулда һонирхолтой ушарнуудые хөөрэжэ үгэдэг. Залуушуулай дунда сэрэгэй эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ аймагай сэрэгэй комиссариадайхидшье хабаадалсадаг юм. Тэндэ хүдэлдэг офицернүүд М. Андреев, В. Семухин, А. Терентьев, В. Андронов гэгшэд колхоз, совхозуудта, предприятинуудта ажаһуудаг залуушуулай, һургуулиин һурагшадай дунда элдэб асуудалнуудаар лекци уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. «Сэрэгэй алба хэхэ бүгэдэниитын уялга тухай» хуули, «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй удха шанар тухай», сэрэгэй тангаригуудай эрилтэнүүд, Совет Армиин уставууд тухай асуудалнууд лекци, хөөрэлдөөнүүдэйнь гол темэ болодог юм.

Кабанскын аймагай сэрэгэй комиссариадайхид нютагай партийна, советскэ органуудтай зүбшэн хэлсэжэ, жэл бүри сэрэгэй-спортивна лагерь эмхидхэдэг. 12 үдэрөөр эмхидхэгдэдэг тэрэ лагерьта сэрэгэй албанда мордохо залуу хүдэлмэришэд, гол түлэб 17—18 наһанай залуушуул хабаадуулагдадаг юм. Энэ үе соо залуушуулай дунда политико-хүмүүжүүлгын ехэ ажал хэгдэхэһээ гадна, сэрэгэй асуудалнуудаар хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг, «ГЗР», «ГТО» гэһэн значогуудые тушаалгуулдаг. Һүүлэй үедэ эмхидхэгдэһэн сэрэгэй-спортивна лагерьта һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө. Залуушуул сэрэгэй даб дээрэхи бэлэдхэл гарахаһаа гадна, буунуудтай танилсаһан, буудажа һураһан байна. Тэрэшэлэн сугларагшадта зорюулагдан сэрэгэй темээр һуралсалай фильмнүүд харуулагдаа.

Дайнай баатарнуудтай эмхидхэгдэһэн уулзалгын үдэшэ илангаяа һонирхолтойгоор үнгэргэһэн байна. Тэрэ уулзалгада алдар солын гурбан одоной кавалер Сталинград шадар дайлалдаһан Николай Фёдорович Суворов, Халхын Голой байлдаанда, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадажа, Улаан Одоной дүрбэн ордендо, олон медальнуудта хүртэһэн капитанай зэргэтэй Виктор Петрович Карташов гэгшэд байлсаа. Залуушуул дайнай баатарнуудай хөөрөөе һонирхон шагнаһанайнгаа һүүлээр өөһэдөө үгэ хэлэжэ, аха нүхэдтөө, мүн эсэгэнэртээл адли Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхэбди гэжэ тангариглаа.

«Урожай», «Труд» гэжэ һайн дуранай, спортивна бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд сэрэгэй-спортивна лагерьта хабаадалсажа, ГТО-гой значогой нормо тушаахадань туһалалсаа.

Мүнөө үедэ Кабанскын аймагайхидай жэшээгээр сэрэгэй-спортивна лагерьнууд Түнхэнэй, Зэдын, мүн бусад аймагуудта үнгэргэгдөө.

Сэрэгэй һуралсал эмхидхэхэ, һуралсалай-материальна бааза бии болгохо, сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри хэхэ талаар һайн үрэ дүн туйлагшадай дунда Улаан-Үдын 41-дэхи дунда һургуулине, (военругынь Д. Болотов), багшанарай училищиие (военругынь Н. Гармаев), индустриально - багшанарай училищиие (военругынь Н. Мархеев) тэмдэглэмээр байна. Эдэ ба бусад һургуулинуудта сэрэгэй эхин һуралсалынь һонирхолтойгоор, удхатайгаар үнгэрдэг юм. Яахадааб гэхэдэ, сэрэгэйнь хүтэлбэрилэгшэд хэшээлнүүдтэ һайнаар бэлдэдэг. Дээрэ дурсагдаһан сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй гараар сэрэгэй-техническэ кабинедүүд гоё һайханаар түхеэрэгдэнхэй.

Олохон һургуулинуудта радистнуудай, автомобилистнуудай кружогууд эмхидхэгдээ. Ерээдүйн сэрэгшэд һургуулида һураха үедөө манай Зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай ехэ юумэ мэдэжэ абана.

Энэ жэл 9-дэхи классай һурагшад хаа хаанагүй лагерьнуудта сугларжа, 5 үдэрэй һуралсал гараа. Тэрэ үе соо солдадуудтал адли эрхэ байдалда байжа, сэрэгэй частьнуудаар ябаһан, сэрэгшэдэй байра байдалтай, бү, зэбсэг, дайшалхы техникэтэйнь танилсаһан, сэрэгэй спортивна мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан байна. Сэрэгэй иимэ һуралсалнууд Улаан-Үдын Советскэ, Октябрьска, Железнодорожно районуудта, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Хяагтын, мүн бусад аймагуудта эмхитэйгээр үнгэрөө.

Сэрэгэй эхин бэлэдхэл, мүн предприятинуудай, колхоз, совхозуудай һуралсалай пунктнуудташье үнгэргэгдэдэг байна. Авиационно заводой, ЛВРЗ-гэй, мяхаконсервын комбинадай, судна-бүтээлгын заводой, мүн хэдэ хэдэн аймагай һуралсалай пунктнуудташье һайнаар ажаллана. Жэшээнь, Улаан-Үдын судна-бүтээлгын заводой хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай дунда хэшээл үнгэргэхын тула һуралсалай һайн пункт эмхидхээ. Тэндэнь хэшээл үнгэргэхын тула хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлнүүд: схемэ, плакадууд, стенднүүд табятай. Тэндэ сэрэгэй дээдэ хүтэлбэрилэгшэдтэй, сэрэгэй тангаригтай, Совет Армиин уставтай танилсажа болохо юм. Һуралсалай энэ пунктые гоёон шэмэглэхэ ажалые заводой кадрнуудай таһагай начальник запасай подполковник П. С. Скрипкин хүтэлбэрилөө.

Һургуулиин һурагшад болон хүдэлмэришэн залуушуулые сэрэгэй эхин бэлэдхэлэй программатай танилсуулхаһаа гадна, тэдэнниие Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ гээшэ угаа шухала байна. Коммунис партиин, манай арадай, революционно, дайшалхы болон ажалай алдар габьяануудай жэшээ дээрэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Жэшээнь, Кабанскын аймагай Каменскын дунда һургуулиин һурагшад Н. А. Каландарашвилиин хүтэлбэрилһэн улаан гвардеецүүдэй отряд тухай баян материал суглуулжа музейдээ табяа. Советскэ Союзай геройнууд В. И. Истомин, И. М. Котов, М. А. Федотов тухай, алдар солын бүхы орденуудай кавалернүүд Н. Ф. Суворов, И. И. Быков тухай һонирхолтой материалнууд музей сооньтабигдаа.

Сэлэнгын индустриальна техникумэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн музей ехэ һонирхолтой. Суута тагнуулша, Советскэ Союзай Герой Н. И. Кузнецовой нэрэмжэтэ энэ музейдэ баян материал суглуулагданхай.

«Зарница» гэжэ нэрэтэй сэрэгэй-спортивна наадан республикадамнай ехэ хүндэтэй болонхой. Энэ наадanda хабаададаг эдир хүбүүд, басагад сэрэгэй эхин бэлэдхэлтэй танилсахаһаа гадна, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые хүндэлжэ һурадаг, Совет ороноо хамгаалагша болохоор бэеэ зэһэдэг. Республикымнай бүхы һургуулинуудта иимэ наадануud үнгэргэгдэһэн байна. Иимэ наадануудые үнгэргэлгөөр Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулиинхид онсо шалгараа. Энэ һургуулиин эдир армеецүүд байгша ондо Бүхэсоюзна сэрэгэй-спортивна «Зарница» гэжэ наадanda хабаадалсаа. Тэрэнь ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Орлёнок» гэжэ пионернүүдэй лагерьта Хара далайн эрьедэ болоо. «Зарница» гэжэ наадanda хабаадаһан Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулиинхид ехэ бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, оронойн 120 отрядуудай дунда шалгараад, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын кубогта, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи шатын дипломдо, мүн бусад шангуудта хүртэһэн байна.

Хүдэлмэришэн залуушуулые, һургуулинуудтахи һурагшадые Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ бүхы хүдэлмэри партийна, советскэ, комсомолой эмхинүүдэй хүтэлбэри доро, аймагуудтахи сэрэгэй комиссариадуудай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Майор Н. БЕЛЕБЕНЦЕВ,
Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссариадай хүдэлмэрилэгшэ.

О

Африкан модо һиилүүршэдэй искусство олон янза, орёо шухаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу һиилүүршын бүтээһэн скульптура. Африкада скульптура искусствын янза эгээн таранги юм.

Камера—Пресс — ТАСС-ай фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ГАВАНА

КУБЫН КОММУНИСТНУУДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

Мүнөөнэй Коммунис партиин түхэл шэнжэтэй марксистско-ленинскэ партиин орон доторнь анха түрүүн байгуулагдаһаар 48 жэлэй ой августын 16-да Кубада тэмдэглэгдээ. Республикын олон нютагуудта үнгэргэгдэжэ байгаа суглаанууд энэ алдарта ойдо зорюулагдана.

Империалис диктатурын хэрзэгы шэрүүн мүрдэлгэнүүдэй хэгдэжэ байһан ушар байдалда, 1925 оной августын 16, 17-до партиин эмхидхэлэй съезд нюусаар эндэ болоһон юм. Таруу тархируу байһан Кубын хэдэхэн коммунис эмхинүүдэй 20 шахуу түлөөлэгшэ тэдээндэ хабаадаһан байха. Кубын революциононо студентнэрэй мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэ Хулио Антонио Мелья, марксис суртал тайлбарилан дэлгэрүүлэгшэ Карлос Балиньо гэгшэдэй хабаадаһан тус съездын делегадууд марксистско-ленинскэ парти тогтоохо тухай документдэ гар табиһан байдаг.

Национальна сүлөөрэлгын түлөө, үргэн олон ажалшадай эрхэ хамгаалхын социализмын түлөө, империализмда эсэргүү тэмсэл партиин гол зорилгонууд болоно гэжэ соносхогдоһон юм.

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Ливанай бэеэ даанан байдал ба газар дайдын бүрин бүтэн байдалые эбдэһэнэй түлөө Ливанай агаарта ниидэжэ ябаһан пассажирска самолёдые Израилиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй хүсөөр эзэмдэн абаашаһанай түлөө Израилиин правительствые эрид буруушааһан шиидхэбэри Аюулгүйн Совет бүгэдын дуугаар баталан абаба.

«Иимэ ябуулгануудай дабтагдаа һаань, зохихо ябуулганууд хэхэ, шиидхэбэринүүдээ дүүргүүлхээр хэмжээнүүдые абаха тухай асуудал Аюулгүйн Совет хараажа үзэхэ байха», — гэжэ баталан абаһан шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

Франциин, Англиин дурадхаһан шиидхэбэриин проектые дэмжэжэ, Аюулгүйн Соведэй бүхы 15 гэшүүн дуугаа үгөө. Шиидхэбэри гаргахын урда тээ үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоод, үгэ хэлэһэн бүхы хүнүүд Израилиин хуули бусаябуулгые буруушаба.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Холбоото Штадууд Камбоджые бомбодохоёо болихо баатай болоо, тиигэбэшье Камбоджын хэрэгүүдтэ хамаараха, эзэрхэг түримхэй политикаяа баримталан бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр, — гэжэ ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын эндэ тунхаглуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Тодорхойлон хэлэбэл, Пномпениин засагаархидта США-гай зүгһөө сэрэгэй туһаламжа үзүүлэгдэдэг байһаар, тэрэшэлэн Сайгоной захиргаан Камбоджын хэрэгүүдтэ хамаархын тула, «кхмер уг гарбалтай һайн дуратан» гэһэн нэрэтэйгээр хэдэ мянган солдадуудаа энэ орон худар нюусаар оруулаа гэжэ тэрэ мэдүүлгэ дотор дурдагдана.

ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшэ дурдагдаһан ябуулганануудые эрид буруушааба, эдэнь Парижай хэлсээнэй 20-дохи статьяе, Вьетнам тушаа уласхоорондын конференциин актын 8-дахи статьяе эбдэһэн ябадал болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

САНТЬЯГО

ЭРИД ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАХА

ТАСС

Траспортын хүдэлмэришэдые һэргээхын тула, хуулиар хараалагдаһан бүхы хэмжээнүүдые Чилиин правительство абаха байха, — гэжэ Чилиин дотоодын хэрэгүүдэй министр Орландо Летельер августын 14-нэй үдэшэ мэдүүлээ. Ажал хүдэлмэреэ һайн дураар һэргээхэ эрилтэ һүүлшын 24 часай болзор соо хуули буса забастовко үргэлжэлүүлэгшэдтэ, ашаанай машинануудай эзэдтэ үгтөөд байна. Тиимэ юумын хэгдээгүй һаань, правительствын томилһон сэрэгэй этигэмжэтэд зогсоогдоод байгаа автомашинануудые бүхы орон соо хүсөөр хуряан абажа эхилхэ. Гэхэ зуураа, транспортын хүдэлмэри һэргээхэ даабаритай администратор Х. Файвович тушаалһаа гарахам гэһэн мэдүүлгэ баряа гэжэ эндэ соносхогдоо.

* * *

Чилиин правительство оронойнгоо элшэ хүсэнэй системые хамгаалхын тула тусхай хэмжээнүүдые абаба. Ехэ хүсэтэй линиин хэдэн участогудые һандааһан тон хархис этэгээдүүдэй ябуулгын хойшолонгуудые Министрнүүдэй кабинедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр Правительствын генеральна секретариадай түлөөлэгшэ энээн тухай мэдээсээ. Һүйдхэлэй ябуулгаһаа уламжалан, түбэй дүрбэн провинцида, тэрэ тоодо Сантьягода электрын элшээр хангалга саг зуураа таһалдалтай болоһон байна.

Һаад тойбо татаха, һүйдхэл хэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэдэ эсэргүү эрид шанга, хайра гамгүй хэмжээнүүдые абаха гэһэн заабари полициин ба сэрэгэй харуулнуудта үгтөө. Карабинернүүдэй корпус, мүрдэлгын албан «Патрна ба либертад» гэжэ фашис эмхиин һүйдхэлшэ бүлэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ улам шангадхаха захиралта абанхай.

Хорото һүйдхэлэй ябуулгануудые дараха тухай хуули бэлдэхыень юстициин министртэ правительство даалгаа.

Эхэ орондонь тохёолдоһон шахардуу сагта уялгаяа бэелүүлхыень президент Сальвадор Альендиин уряада харюу болгон, Чилиин ажалшад хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулгануудта эсэргүү шанга хэмжээнүүдые абажа байна. Хэдэн зуугаад жолоошод орёо сэрхэтэй оршон байдалда, унтахашье тухагүйгөөр ажаллан, шухала ашаануудые зохихо газартань абаашаха ябадал хангана. Хэдэ мянган һайн дуратад, тэрэ тоодо залуушуул, ашалга-буулгалгын хүдэлмэридэ шэн зоригтойгоор хабаадана.

Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй (КУТ) хүтэлбэрилэгшэд хамтын секторэй предприятинуудай харьяата ашаанай машинанууды олон болгохо, ямаршье оршон байдалда шухала ашаа хаһа саг соонь зөөхэ гэһэн һанамжа оруулба.

Чилиин хархис этэгээдүүд орон доторхи оршон байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно, албанайнгаа уялга дүүргэжэ байгаа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба карабинернүүдэй корпусой түлөөлэгшэдтэ эсэргүү харата ябуулганууды хэхээр бэлдэнэ.

Ашаанай машинануудай эзэдэй нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд забастовко болюулхаяа арсана, орон доторхи оршон байдал заһаруулха, ашаа зөөдэг транспортын хүдэлмэри һайжаруулха зорилгоор правительствын хараалһан хуулита хэмжээнүүдтэ эсэргүүсэлтэ хэхые сэхэ уряална.

НЬЮ-ЙОРК

ШАНГА ТЭМСЭЛ

ТАСС

Дейтройтын «Краспер» гэдэг автомобильна компаниин томо заводые 150 хүдэлмэришэн эзэлээд, эдэнэй эрилтэнүүдые хангаагүйдэнь тэндэһээ гаража ошохоёо арсажа байна. Забастовкодо хабаадаһанай түлөө нүхэдыень ажалһаа гаргаха һэдэлгэ үйлэдбэриин эзэдэй гаргаһые буруушаалгын тэмдэг болгон, эндэхи хүдэлмэришэд иимэ эрид шанга хэмжээнүүдые абаха баатай болоһон байна.

Буһалгаалан бодогшодые Дейтройтын ондоо хоёр заводой автомобиль бүтээгшэд дэмжэбэ.

США-гай ажалшадай эрхэ сүлөөгэйнгөө тэмсэлэй шэнэ формонууд Дейтройтын хүдэлмэришэдэй ангиин байлдаанууд соо бии болоожо байнхай.

ДЕЛИ

И. Ганди үгэ хэлэбэ

ТАСС

Индиин бэеэ дааһан байдалтай болоһоор 26 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяраймитинг Индиин ниислэлдэ, түүхэтэ Улаан фортын байшан соо эмхидхэгдээ. Индиин премьер-министр И. Ганди сугларагшадта хандажа үгэ хэлэбэ. Хараалагдаһан программануудаа ямар ушар байдалда дүүргэжэ үргэлжэлхөөр правительство шиидэнхэй гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Индиин үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай хэлэхэдээ, премьер-министр иигэжэ тусхайлан тэмдэглээ: «Бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоходо Индиин арадууд бү гажарһай, зоригоо бү хухарһай, эб найрамдал, хани барисаа хамгаалдаг һанал бодолынь дэлхэйн орон нютагуудта мэдэгдэһэй» гээд хүсэнэбди.

Урда Азидахи байдал тухай хэлэхэ зуураа, 1971 оной хёмороонoй хойшолонгуудые усадхаха хэдэ хэдэн дурадхалнуудые Инди ба Бангладеш һүүлэй үедэ оруулаа, тэдэмнай дэлхэй дээрэ һайшаагдан угтагдаа. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор Инди Пакистан хоёрой хоорондо хөөрэлдөөнүүд болоһон юм, болоожо үргэлжэлхэ байха, — гэжэ И. Ганди хэлэбэ.

ПАРИЖ

Пенн Нутын пресс-конференци

ТАСС

Эндэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Камбоджын национальна нэгэдэлэй правительствын премьер-министр Пенн Нут пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Пхеньянһаа мордохынгоо урдахана принц Нородом Сианукгай тунхаглаһан мэдүүлгые уншаба. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Камбоджые американ авиациин бомбодохоёо болиһониинь — манай ехэ илалта гээшэ. Камбоджын национальна нэгэдхэмэл фронтын зүгһөө «бүхы ороной хүтэлбэриие гартаа абатарнь» тэмсэлнай үргэлжэлүүлэгдэхэ байха гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Пномпениин оборонын гадаа талын линии сүмэ сохигдоо, хоёрдохи лининь — городһоо 10 тухай километрэй зай — мүнөө үгы хэгдэжэ, арадай хүсэнүүдэй частьнууд город худар орожо байна, — гэжэ Пенн Нут пресс-конференци дээрэ мэдээсэбэ.

Франс Прессэй мэдээсэһэнэй ёһоор, «Пномпениие эзэлхэ, Камбоджодо улаан кхмернүүдэй засаг тогтоохо гэжэ шиидэнхэй байһан ушар» мэдүүлгэ дотор лаблагдана.

ТӨӨЛИ

Буряадай АССР-эй арадай уран зохёолшо

АЖАБАЙДАЛҺАА ЭШЭ ҮНДЭҺЭТЭЙ

ОСКВАГАЙ А. М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институтда һуража байхадаа, Буряадай бэлигтэй уран зохёолшо Исай Калистратович Калашниковтай анха түрүүшынхеэ уулзажа танилсаа бэлэйб. СССР-эй Уран зохёолшодой холбосной дэргэдэхи дээдэ литературна курсада һурахаяа ороод байгаа. «Һүүлшын сухарилта» гэжэ нилээд горитойхон романаараа алдаршаһан зохёолшо намтай үнинэй танил нүхэр шэнги тон юрэнхыгөөр, налгай зохидоор хөөрэлдөөд, «зохёолшо болохоб гэжэ эрмэлзээһэн хадаа үдэр бүри бэшэхэдэ һайн юм» гэжэ хэлээ һэн. Иигэжэ хэлээшыень тон зүб гэжэ һанадагби. Тиин һургуулиин хүүгэдэй дэбтэр гаргаад, нилээд һайса эреэлэгдэһэн, хэды дахин заһагдаһан юумэеэ үшөө дахин заһажа, мүлижэ ороо бэлэй.

«Иигэжэ заһаагүйдөө һанаамни дундашаг, досоомни муу ябадаг. Өө мөөгүй уран хурсаар, ходорхой ульгам хэлээр бэшэгдэһэн зохёол уншахадашье хүнгэн, һонирхолтой байдаг шуу» гэжэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ һэн. Иимэл хадаа «Һүүлшын сухарилта» гэжэ номынь бултанда халуунаар һайшаагдаад, хэды дахин хэблэгдэжэ гараа ха юм. Мухар-Шэбэрэй үрэжэлтэ һайхан тала дайда эрхэбэшэ һанагдажа, тэрэ дайдые ашаглажа байһан хүн зон харагдахадал гээ бэлэй. Һүүлээрнь буряад хэлэнэй грамматикын ном гаргаад, ойлгожо ядаһан хэды үгүүлэлнүүдые һурахадань гайхаха, баясахашье ушартай һуугаа һэм. «Буряад арадай дунда түрэһэн хадаа буряад хэлэ мэдэхэ, ёһо заншалыень ойлгохо ёһотойб. Буряад зохёолшодой номуудые сэхэ ород хэлэн дээрэ оршуулжа туршаа һаа, бүришье туһатай байха һэн ха» гэжэ хэлэхэдэнь, дээрэ дурсагдаһан роман дотороо буряадуудай түхэл шэнжые зураглан харуулһыень һанаад, ород, буряад арадуудай хоорондохи хани нүхэсэлэй таһаршагүй зангилаае элеэр харуулһандань баясаха ёһоороо баярлагшаб.

Һара, жэлнүүд һубарилдан ошожо, Исай Калистратовичай нилээд һайса эреэлһэн дэбтэрнүүд олошорһоор олошоржо. «Һайхан үдэр» («Разрыв-трава») гэжэ шэнэ романиинь «Роман-газетэдэ» олон миллион хэһэгтэйгээр гаража, бүхы орон соогуур тараһан байна. Урид Улаан-Үдын, тиигээд Москвагай номой хэблэлээр ном болоҗо гараад, зохёолшын яһала урагшатайгаар хүдэлһэниинь гэршэлэгдээ бэлэй.

1972 оной нажар Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта буряад уран зохёолой, искусствын долоон хоногууд болоҗо, Исай Калистратович Калашников уншагшадтайгаа уулзажа, асуудалнуудтань харюусаа һэн. Шэмээшэгүүдэй ажабайдал, тэдэнэй маяг заншалые тон зүбөөр, үлүү һарюу юумэ оруулангүй, оройдоо бодото байдалайнь хэмжээнэй ёһоор зураглажа харуулхадань тэндэхи зон ехэтэ һонирхоһон, зарим образуудыень өөртэйгөө жэшээдшье үзэһэн байгаа бэзэ. Романай автор өөрөө шэмээшэгүүдэй дунда хүн болоҗо, ажабайдалай үргэн замда гараһан тула герой бүхэнэйнгөө образые онсо танихаар зураглажа шадаа.

Зэрэлгээтэ тала хүбшэ тайга хоёрой забһарта оршодог Тайшиха гэжэ шэмээшэгүүдэй нютагта түрүүшээр аали намдуу, бүхы юумэн өөрын ёһо гуримаар ябана гэжэ һанахаар. Родионовтоной уг залгажа, хуушан сагай ёһо гуримые нарижаар сахижа, бурханда шүтэжэ ябаһан Назар үбгэнэй һанал сэдьхэлые бүришье хурсаар харуулна. Хэрзэгы шэрүүн аашатай, гансал хуушанай сагай эрилтын ёһоор аашалдаг, хомхой хяһуур үбгэжөөл бүхы шэнэ һонин юумые үзэн ядана.

Удангүй Октябриин хубисхал болоҗо, холын хүдөө хубилжа захална. Граждан дайнай удха шанарые Назар, тэрэнэй хүбүүд Игнат, Корнюха, Макся гэгшэд ойлгоногүй, хоёр ангиин хоорондо төөрижэ, харгыһаа хадууржа ябаха ушартай болоно. Зүгөөр Назар Ивановичай шэнэ сагай шэнжые ойлгонгүй наһа бараашье һаа, хүбүүдынь бодолгото болоҗо, эсэгынгээ захяа заабарише балай сахиха хэбэргүй, «хайшан гэжэ ажаһуухабибди, юу хэхэбибди?» гэһэн асуудал табина. Эгээл энэ хүшэр, һамуу үедэ аха дүүнэрэй бодото шарай, һанал сэдьхэл балшыса элирнэ.

Тиигэбэшье Игнат зүб мүрөө олоҗо, нютагтаа шэнэ байдал эмхидхэлсэнэ. Нютагай эдэбхитэдтэй, коммунистнартай ходо хөөрэлдэжэ, бодото байдалай ушар ёһые ойлгожо захална. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Коммунис партиин зэргэдэ ороод, тэрэ үедэ колхозоо хүтэлбэрилхэ баатай болоно. Хуушанайхяар бодомжолдог, халтад лэ гэхэдээ бурхан шажанаа дурдадаг шэмээшэг һамгадшье колхозойнгоо таряалан дээрэ эсэхые мэдэнгүй хүдэлжэ, холын фронтдо хүбсаһа хунар, эдихэ юумэ эльгээлсэнэ.

Игнат хоёр дүүнэрээ өөр тээшээ татажа, шэнэ байдалай удха шанарые зүбөөр ойлгохо хэрэгтэнь айхабтар ехээр нүлөөлнэ. Тиигэбэшье, Корнюха Макся хоёр ямар нэгэ аргаар зөөритэй болоҗо, баяжаха тухайда бодомжолно. Сэрэгэй албанда гү, али миил «холын газарта» байхадаашье иигэжэ сэдьхэнэ. Һамгадтаа бэшэг эльгээхэдээ «зөөриеэ, адууһа малаа үрихэгүйень, гамнажа ябахыень» гуйна. Шэнэ байдалай шэнжэ шарай бүри элеэр харагдажа, хуушан сагай үлэгдэл тэдэнэй ухаанһаа хобхо сохигдоно.

Исай Калистратович Калашников түрүүшынгээ рассказ бэшэһээр зохёолшон болоогүй ,ааб даа. Нилээд олон туршалгануудые бэшэһэн, һүүлээрнь «Буряадай залуушуул» гэжэ газетэдэ хүдэлһэн байна. Редакцида хүдэлхэ үедөө хүдөө нютагуудаар саг үргэлжэ ябаһан, ажалша бэрхэ зоной ажабайдалтай танилсаһан, материалнуудые суглуулһан байха. Тиигэжэ «Һүүлшын сухарилта» гэжэ романиинь бэшэгдээ һэн. Һүүлээрнь «Залуу тужа», «Намаг соогуур» гэжэ тужануудые бэшээд, уншагшадта хани халуунаар угтуулаа бэлэй.

Мүнөө Исай Калистратович Буряадай уран зохёолшодой холбоондо харюусалгата секретаряар хүдэлнэ, залуу уран зохёолшодые зохёохы харгы замда гаргаха хэрэгтэ ехэ юумэ хэнэ, аха ёһоной зүбшэл заабари үгэнэ. «Мүнөө тэрэнэй нилээд томо зохёол бэшэжэ байһандань баясамаар. Тэрэнэйнгээ нэгэдэхи номыень дүүргээд байна. Ушар иимэһээ И. К. Калашниковта Буряадай АССР-эй арадай уран зохёолшын нэрэ зэргэ тон зүб олгогдоһон байна. Энэ үндэр нэрэ зэргээрнь Исай Калистратовичые халуунаар амаршалаад, имагтал ажабайдалһаа эшэ үндэһэтэй номуудые бэшэжэ, олон тоото уншагшадые ходо баясуулжа байхыень хүсэе!

М. ОСОДОЕВ.

ХОЁР ОЧКО НЭМЭГДЭБЭ

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг манай зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ — арбан наймадахи уулзалга уржадэр үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» командатай наадахаар Томскын «Томлес» команда ерэһэн байна.

Жэл бүри эрхим һайнаар наадажа ябадаг айлшадай футболистнууд «Сэлэнгэ» командые хододоо шүүжэ гарадаг байһан. 1958 онһоо хойшо манай футболистнуудтай наадажа эхилһэн эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдын стадион дээрэ наадахадаа, «Сэлэнгын» футболистнуудые 0:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа һэн. Мүн энэ жэлэйшье нааданай эхилхэдэ манай футболистнуудтай өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн юм.

Зүгөөр ээлжээтэ наадануудаа Алас-Дурна зүгэй зонын хото городуудай футболистнуудтай үнгэргэхөөр наашаа гаража ерэһэн эдэнэр хоёрдохи хахадай түрүүшынгээ уулзалгада Шэтын футболистнуудтай наадаһан байна. Тиихэдээ талмайн эзэдтэй 0:0 тоогоор тэнсэжэ, нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ 3:4 гэһэн тоотойгоор шүүһэн. Харин удаадахи наадандаа Благовещенскын «Амур» командада 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн юм. Тиигээшье һаа, дүн хамта 17 очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблицада урдуур һууринуудай нэгые ээлжэ ябаһаар.

Үдэшын долоон часһаа наадан эхилжэ, Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ сугларгашадай анхарал татаба. Энэ жэлдэ барагаар наадажа эхилһэн манай «Сэлэнгэ» команда айлшадтаа мүхөөгөө абтахаар бэшэ, һайн һайн добтолго, хамгаалга хэжэ байгаад наадажа, стадиондо сугларгашадые баясуулна. Эндэ илангаяа аха дүү Михновтон, Юрий Изюмцев, Юрий Калашников гэгшэд ээлжээлжэ ябаад талмайн хоёр захаар добтолно. Зүгөөр айлшадай хамгаалагшад Мелехин, Путинцев, Фельковский, вратарь Бородин гэгшэд хёрхо бэрхэ хамгаалга хэжэ, «Сэлэнгын» футболистнуудые воротадаа дүтэлүүлнэгүй. Айлшадай хамгаалагшад урдандаа ЦСКА, Москвагай «Спартак», «Торпедо», «Нефтчи» командануудтай наадаһан дүршэлтэй футболистнууд юм. Тиибэ ябашье һаань. манай командын добтологшод һайнаар наадажа, эдэнэрээ тухашаруулна.

Нааданай эхилһээр 30-дахи минутын ябажа байхада бүмбэгэ абаһан Юрий Калашников айлшадай хамгаалагшадые мэхэлжэ ябаад урагшаа һуга гаража шадабал даа. Талмайн нүгөөдэ захаар бүмбэгэ угтажа гараһан Юрий Изюмцев нүхэрэйнгөө бүмбэгэ дамжуулжа үгэхэтэйнь лэ зэргэ, тэрэнээ эршэтэйхэнээр сохижорхёо. Айлшадай вратарь Вячеслав Бородин бүмбэгын урдаһаа һүрэбэшье, тэрэнээ барижа шадабагүй. Нааданай нэгэдэхи, хоёрдохишье хахадта һайн добтолго эмхидхэһэн айлшадай, мүн манайшье командын футболистнууд дахин тоо нээнгүй, «Сэлэнгэ» команда хоёр очко өөртөө бэшүүлбэ. Удаадахи наадан августын 20-ной үдэр манай стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Красноярскын «Автомобилист» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын долоон часһаа эхилхэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Цырендулма ДОНДОГОЙ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

Һүхын аршаанда

Һүхын аршаанай ой соо
Һүхын сабшаха
дуулданагүй.
Үрхын нүхэндэ һуушоод,
Хүхы шубуун донгодоно
гү?
Оройнь эдэ нарһадай
Орой харагдахаа болёол
даа.
Сагаан булшанта
хуһадтан
Сэгээн нараяа
буляалдаа.
Халуун оронһоо ерэһэн
Галуун гоёор ганганан,
Хүбшын нуурай эрьедэ
Түбшэн янзаар буугаа
һэн.
Аршаан тодожо гоёор,
Тамшаан байжа уухаш.
Удаань хамар сорьёод,
Удаан тэндээ һуухаш...

* * *

Яабалан дабааһаа
эхилээд,
Яатараа үһээрбэ гээшэб?
Сэгээхэн майханаа
тодхожо,
Сэлмэхээ яаһан тэнгэриб?
Наранай элшэ һанажа,
Нарһаншье бээрэнги
хэбэртэй.
Борьболоо, гэрнүүд,
модон
Бороогой уһаар
нэбтэршоо.
Ухайш даа, огторгойн
хаяа
Удаанаар «соорожо»
эхилбэ.
Сэнхирхэн тэнгэриин
хүсөөг
Сэдьхэлдэ угаа наартайл!

Һархяаг

Эдидэгшье, хоротойшье
һархяагууд.
Эдээнине танихань
бэрхэтэй.
Һарабшаа доошонь
даранхай
Һархяагууд намайе
далланэ.
Бэеэ нюугаад
зариманиинь,
Бэлээр олдоод орхиногү[й]
Харин ород басагахад
Халта тэмдэгээрнь
оло[...]
«Тэнгэриин задан» гэж[э]
Тэдэнине нютагтам
нэрлэд[...]
Тиигэжэ манай
нютагаар[...]
Тэнгэритэй холбодог
бэл[...]

* * *

Хэды хүрэһэн нарһам[...]
Хэлыш намда наһаяа.
Хэды зуугаад жэлэй
Хэды түүхэ
мэдэнэб[...]
Тэбэридэ багташагүй
бэет[...]
Тэнсэлгүй томо
нарһа[...]
Олохон жэлдэ эндээ
Отологдонгүй ургалш[...]

Дэлхэйн арадай
сэсэн бэлигэй
дээжэһээ

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Сэбэр гэртэ һэрюун,
Сэбэр аягада амтан.
(Вьетнам).
Барлаагүй байхадаа.
булта мэргэн,
Барилдаагүй байхадаа,
булта бүхэ.
(Араб).
Адаһые хазаарлажа
хүтэлхэ,
Арадые үгөөрөө хүтэлхэ.
(Турци).
Умдаа хүрэжэ, үхэхэеэ
байгаашье һаа,
Үхэлтэ дайсанай худагһаа
бү уу.
(Япон).
Дуулажа эхилбэл —
хоолой нинлэдэг,
Дуратай ажаллабал —
жаргал эхилдэг.
(Монгол).
Утааһаа тэрьедээд,
галда орожо болохо,
Шалбааһаа тэрьедээд,
шабарта унажа болохо.
(Латин Америка)
Уурхайгаарнь шубуу
танидаг,
Үгөөрнь хүнине танидаг.
(Турци).
Уһанай амтатайе
ангахадаа мэдэхэ,
Хүнэй һайниие
туһалуулхадаа мэдэхэ.
(Француз).
Уймарнууд уурлалсаха,
Ухаатайнууд ойлголсохо.
(Араб).
Үнэгэнэй үхэл — өөрынь
арһанһаа.
(Афган).
Петухын донгодоон
үглөөе гоёохогүй.
(Япон).
Хадын оройдо гараагүй
һаа,
Хабтагай талые
харахагүйш.
(Хитад).

Б. НАМСАРАИНАЙ
суглуулбариһаа.

Элдэб һонин

ГОРЯЧИНСК— ХУУШАНАЙ КУРОРТ

Энэ жэлэй амаралтынгаа хахадые би Горячинск курортдо амаржа, эмшэлүүлжэ үнгэрөөб. Тус курортын хэршье мэдээжэ байбалнь, баһал олон хүн һайса мэдэхэгүй байха аа гү гэжэ һанагдана. Дуулаһан мэдэһэншье байгаад, мартадаг ушар баһа бии бшуу. Илангаяа бэеын элүүрые эмнэдэг газар тухай бүгэдэндэ дуулгажа байхада болохо гэжэ һанахаар.

Тиимэһээ Горячинскын (хуушанайнь нэрэ—Туркинск) аршаан тухай хэдэн үгэ бэшэхэ дуран хүрэнэ. Байгал далайн зүүн эрьедэ, Улаан-Үдэ хотоһоо 180 модоной зайда тэрэ эмнэлгын газар оршодог. Горячинскын халуун аршаан 1751 ондо олдоһон байгаа. 1891 ондо Сибириин аяншалагша эрдэмтэ И. И. Георги халуун булагай уһые шэнжэлжэ, эмнэлгын шанартай гэжэ тодоруулһан юм гэдэг. Уһанайнь температура газар дээрэ гарахадаа, 54 градус халуун байдаг. Суудхэ соо уһанайнь гаралга хоёр миллион шахуу литр болодог.

Тус аршаан эмнэхэ талаараа азот ехэтэй уһануудай бүлэгтэ ородог. Уһанайнь бүридэлдэ зэд, вольфрам, мүнгэн, алюмини, тон хомор газууд — аргон, ксенон, гели ородог. Илангаяа азодоор баян. Мүн баһа радон, водород, сахюурай кислота тон бага бии юм ха. Эдэнь бэеынь махабадые залуужаруулха шадалтай. Юрэдөө, курортдо хүл гарай, үе мүсэнүүдэй, мэдэрэлэй һудалнуудай болон арһанай, эхэнэрэй үбшэнүүдые эмшэлдэг.

Ямар аргаар эмнэлгэ хэгдэнэб? 36—38 градус халуун уһанай торходо орогдодог. Тэрэ торхонуудынь юрэнхы, нюрга матаргайн гэжэ илгардаг.

Горячинск яһала һайн байра байдалтай аршаан. Амарагшад сэбэр, дулаан байшангууд, соо байдаг. Кино, концерт харуулха клуб, библиотекэ, уншалгын зал бии. Шатар, домино, волейбол болон бусад наада эржилжэ, сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэхөөр. Олон байшанда телевизортэй. Мүн элдэб темэдэ лекци уншагдаха юм.

Тойроод тон гоё байгаали Нарһан, хасуури, жодоо, хуша модонууд. Ой соогуур[...] элдэб жэмэс, һархяаг эл[...] Тиимэһээ агаарынь ехэ сэб[эр] эмнэлгын шанартай.

Элдэб эмшэд бии ааб [...] Эмнэлгын кабинедүүд, лаб[о]раторинууд гүйсэд һайн түхе[...] рэлгэтэй.

Саашанхи хүгжэлтэнь гэ[...] иимэ. 1975 он болотор [...] хүнине нэгэ ээлжээндэ хү[...] гадаг болохо. Саашадаа 10[...] хүн амардаг, эмнүүлдэг боло[...] юм ха.

Энэ зунай сезон соо зү[...] захань Чукотко, Сахалин, [...] руун захань Красноярск нют[а]гуудһаа хүнүүд амаржа, [эм]шэлүүлжэ ошоо.

Улаан-Үдэһөө Горячинск [...] рэтэр тусхай автобус, са[мо]лет ябана. Улаан-Үдын тү[...] замай станци дээрэ курор[...] онсо түлөөлэгшэ байдаг [...] Холоһоо ерэһэн хүнүү[д] ехэл амар даа. Аршаанша[...] ямаршье һаадгүйгөөр зори[...] газартань ябуулжа байдаг байна.

Б. ЦЫРЕНОВ, багша, Хушуун-Үзүүр нютагай хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

ХУУШАН НҮХЭР

Гурба-дүрбэ һара үнгэрөө гү даа. Дээдэ һургуулида сугтаа һураһан нүхэртэйгөө һаяшаг ноёнойнгоо таһалга соо гэнтэ уулзааб.

Сугтаа нэгэ институтда һуража байхада хэды шэнээн гоё һэм даа. Одоо хэзээдэшье мартахагүйб. Нэгэ табагһаа шүлэ халбагададаһан, ёохор наада ябадаг һэмди. Нүхэрни намда орходоо шуран бэрхэ, мэдэхэгүй юумэниинь гэжэ байгшагүй бэлэй. Харин бинь нозог аалин, налгай һэм. Тиигэбэшье үгэ хүүрээ ойлголсоод, намжар гоёор нүхэсэдэг бэлэйбди.

Институдай һүүлээр нүхэрни Улаан-Үдэдэ үлэһэн, харин би хүдөө гараһан байнаб. Тэрэ гэһэнһээ хойшо һара, жэлнүүдшье ходорон үнгэршоол даа. Түрүүшын жэлнүүдтэ бэшэг бэшэлсэдэг, һайндэрнүүдэй болоходо бэе бэеэ амаршалсадаг һэмди. Теэд һүүлэй үедэ үнеэхи унаган нүхэрни юундэшьеб даа бэшэхээ болишоо бэлэй. Ехэ мүнгэ зөөри олохоо аяар холын хойто зүг гарашоо гү гэжэ һанаад, абяагүйхэн ябааб. Яахабши, хүн бүхэн онсо өөрынхеэр аашалдаг гээбы.

Харин мүнөө нүхэрэйнгөө гарые шангаханаар бажуугаад, урдаһаань энеэбхилэн харабаб. Тэрэм сожоошье хүдэлгэбэгүй, урдаһаам хёлойн хараад, намдаа дурагүйдэһэн хэбэртэй һуубал даа.

—Трестын ноён нүхэр Шарипов Чимит Будаевич, танилсагты!—гэжэ ноёмни мэдүүлбэ.

Нүхэрэйнгөө дээдэ үндэр тушаалтай болоһондонь баярлаад, үшөө дахин гарыень барижа, бүхы сэдьхэлһээ амаршалбаб. «Чимит, Шэмэдни» гэжэ зүрхөө хүдэлгэнги дуугархатайм сасуу тэрэм урдаһаам һөөл муухайгаар хараад, ноёндом иигэжэ хандаба: «Арбаад жэлэй саада тээ Содномтой...» Тиин намһаа иигэжэ асууба: «Байза, хэнэй Содном гэжэ ябадаг бэлэйш даа?»

Иигэжэ һожоргүйхэнөөр [...] лаһэдэнь эшэжэ, газар [...] орошон алдабаб. «Али зөрё[...] но гү?» гэжэ хара ухаан[...] сэдьхэһэмнишье тэрэ га[...] Теэд ноёндом ямар хамаа б[...] хаб даа. Үлүү юумэ хэла[...] айшанхай һууха юм.

—Содном Дашиевич,—г[...] ноёмни дуугарба.

— Аа, тон зүб. Үнэхөө[р]шье Содном Дашиевич ба[...] гүш даа? Ажал хэрэгээрээ [...] лиржа ябахадаа нүхэдөө[...] мартажахихаш, жаалда[...] Институтда хамта һураа [...] гүбди даа?—гэжэ дуугарба[...] хэрни.

—Тиимэ даа. Табан жэ[л] сугтаа һураа, нэгэ табаг[...] шүлэ халбагадаа һэмнайбди,— гэбэб.

Нүхэрни ехэл аягүйрхэ[...] янзатай, һууридаа зохижо я[...] һан хэбэртэй хялам хара[...] иигэжэ хэлэбэ:

—Зай, үни хада үнгэр[...] юумэеэ онгилоод яахамна[й] сааш. Би танда ажалай хэ[...] гээр ерээ гээшэб. Тиимэ[...] тула ганса ажал хүдэл[...] тухайдаа хөөрэлдэхэ ёһото бди.

Досоомни гансата үйтар[...] нэгэ юумэнэй таһаршаһан[...] болобо.

Шэнэ жэлэй һайндэрөөр [...] хэрһөөмни амаршалгын [...] грамма ерээ гээшэл даа. [...] хаһан гэдэшэмни аргагүй. [...] гэтэ ноёнһоо асуухадам, т[...] мни нэгэл тиимэ мэхэтэй[...] урдаһаам хараад, иигэжэ [...] дүүлбэ: «Э-э, юу хэлээ га[...] бши, Содном Будаевич, үни [...] да ажалһаа гаргагдаа һэмна[й]

Урагшатай һайн ябаха[...] нүхэдөө мартадаг, муу [...] далда ороходоо нүхэдтөө [...] дажа эхилдэг гээшэмнай е[...] эндэһээ эхитэй ха юм. [...] яахаб, нарата һайхан дэл[...] дээрэ зарим сэдьхэлгүй хүн[...] дэй зэмээр иимэ өөдэгүй уш[а]нууд тохёолдолог гээбы.

П. ИВАНОВ.

Оро унаад,
Орон соогуураа
гүйлгэжэ,
Алдан хүрэтэр
Алта бэдэржэ ошообди.
Баргажан нютагһаа
Баунт хүрэжэ амараад,
Хойто зүгэй
Хүйтэн орон хүрөөбди.

П. БУРМАКИНАЙ
фотоэтюд.

Ульгэр хэлэхын урда тээ

СЭГЭЭ ДАРАЛГА

Халюунай харые
Харбан барихаа яалай,
Хаалингуудай утые
Хэлэн, хүүнэн хүсээхээ
яалай.
Хэлэһэн дутаһан хоёрые
Үглөө, маргаар хэлэхээ
яалай.
Үлдэжэ, үлдэжэ
орхиһомнай
Үлдэһэн тоотой болог
даа.
Үльгэрэй утые
хэлэһэмнай
Хүсэһэндэ тоотой болог
даа.
Булганай һайханиие
Буудан барихаа яалай,
Баатарнуудай ябадалые
Хэлэн хүсээхээ яалай.

ХОНИШОНОЙ ДУУН

Хадын саһан хайлахань
даа,
Хара һайрам урдахань
даа.
Холоһоо шубууд ерэнэл
даа.
Хабарай хара һалхинда
Хажуудашни юуншни
Хэбтэхэб даа?
Урихан дулаан болонол
даа,
Ургы ногоон ургахань
даа.
Уһанай шубууд ерэнэл
Уурагшни гоожорхонь
даа,
Урдаһаашни юун
Угтахаб даа?
Хүхэ ногоон урганал даа.
Хүбшын модон намаалнал
даа.
Хүхы шубуун донгодонол
даа,
Хүхэншни дэлбэрхэнь
даа.
Хүхыешни юун
Хүхэхэб даа?
Буржагар сэсэг
сэсэглэнэл даа,
Бооряне шэмэглэн
гоёонол даа.
Булжамуур, шубуун
дууланал даа,
Бартаа дайдаяа
шэмэглэнэл даа.
Дэлэншни дэлбэрхэнь
даа,
Дэхэжэ юуниинь
буулгахаб даа.

С. П. БАЛДАЕБАЙ
суглуулбариһаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Түрүүшүүлэй жэшээ уряална» — түрүү бэшэг. «Тэжээл бэлэдхэлгэ: эршэ ба шанар» —суглуулбари. Арадай хинагшадай ба хэблэлэй хамтын шалгалтын дүнгөөр материал. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түүхэй эдэй шанар тухай үшөө дахин» — П. Писаревэй статья. «Городойхид — хүдөөгэйхидтэ» — суглуулбари. Түрэл орондомнай. редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хэн студент болохоб? — хөөрэлдөөн. «Жолоошодые яажа бэлдэхэб?» — В. Окуневой статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботний огонёк».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Стоянчо ба Шаро» — телевизионно уран һайханай олон серитэй фильмын 3-дахи сери үхибүүдтэ харуулагдаха. 14.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Универсиада-73». 16.50—17.00 — Забһарлалга. 17.00 **Үнгэтэ телевидени.** СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 17.30 — Искусствын мастернуудай СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан концерт. Совет Армиин түбэй театрһаа дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — В. Белов. «Плотницкие рассказы» — теле-зүжэг.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.00 — «Ая-ганга» — уран һайханай-хүгжэмтэ субботын программа. 21.40 — Документальна киноочеркнуудай программа.

«Орбита» харуулна:

22.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Универсида-73».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

13.30 — «50 жэлэй түүхэ бэшэг» — «1964-дэхи он». 14.15 — «Хлеб и розы» — уран һайханай фильм. 15.45 — Концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикада мнай үүлэтэйшэг байха. Хойто аймагуудай зарим газарнуудаар багаханаар бороо орохо. Баруун-хойноһоо секундын 5—9 метр хүсэ[тэй]гөөр һалхилха. Температу[ра] 18—22, Байгал шадар,хо[...] аймагуудаар 14—18 град[ус] дулаан, Улаан-Үдэдэ һүн[и]дөө 3—5 градус дулаан бо[]лохо. Газар дээгүүрээ хү[...]хэ. Улаан-Үдэдэ үдэртөө [...] —20 градус дулаан боло[хо].

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, за[м.] редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретар[иат] — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельско[го] хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, со[] ветского строительства и быта — 69-58, культуры [и] школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, инфор[] мации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [ма]шинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.